

TRENER ROKOMET

Letnik 24 / številka 1 / leto 2018

Izdaja	Zduženje rokometnih trenerjev Slovenije Davčna številka: 75347083 Matična številka: 1120085 Transakcijski račun: 02015-0087754554 pri NLB, Ljubljana Internet: www.zrts.si E-pošta: zrts@rokometna-zveza.si
Predstavniki:	dr. Marko Šibila
Odgovorni urednik:	Marko Primožič
Uredniški odbor:	dr. Marko Šibila dr. Marta Bon Boris Čuk Uroš Mohorič
Jezikovni pregled:	Mateja Ferenčak
Naslov uredništva:	Združenje rokometnih trenerjev Slovenije Leskoškova 9 e, p.p. 535, 1000 Ljubljana Telefon: (01) 547 66 42, Fax: (01) 547 66 46
Oblikovanje:	TOPS d.o.o., Železniki
Foto:	Slavko Kolar
Kraj in datum izdaje:	Ljubljana, oktober 2018
Revija je sofinancirala:	FUNDACIJA ZA FINANCIRANJE ŠPORTNIH ORGANIZACIJ V REPUBLIKI SLOVENIJI

Tehnična navodila avtorjem:

Besedilo pošljite po elektronski pošti na naslov zrts@rokometna-zveza.si ali na zgoščenki na naslov ZRTS, Leskoškova 9e, 1000 Ljubljana in na izpisu. Besedilo ne sme biti računalniško oblikovano (naj ne bo razlomljenih strani, besede nedeljene). Slikovno in grafično gradivo priložite na posebnih listih (v originalih, ne v fotokopijah!!!), vsako sliko s svojo številko, v tipkopisu pa naj bo označeno kam katera sodi. Podnapise k slikam vključite na ustrezno mesto kar v osnovno besedilo članka. Zaželeno je slikovno gradivo na fotografijah ali skenirano. Če imate printscrine naj bodo vključeni v tekst.

Ne pozabite dodati svojih podatkov: domači naslov, občino stalnega bivališča, matično in davčno številko, številko osebnega računa ter ime in sedež banke. Priloženo fotografsko in grafično gradivo vam bomo vrnil.

KAZALO

<i>Uvodnik</i>	4
Andrej Šušterič <i>In memoriam Miro Požun (1943 – 2018)</i>	6
Marta Bon <i>Nekrolog Miloš Helmich (1950 – 2018)</i>	8
Marko Šibila <i>Pomen učenja in treninga hitrega spreminjanja smeri in hitrosti teka v rokometu</i>	10
Matej Šavel <i>Razlike v igralni učinkovitosti med zmagovalci, poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno na rokometnem SP 2017 za moške</i>	22
Petra Prošt Šilc, Tomaž Čater, Marta Bon <i>Zastopništvo v rokometu – managerji ali posredniki?</i>	37

UVODNIK

Spoštovani bralci.

Uvodnik prve številke Trener rokometu 2018 bi želel začeti z žalostno novico, da smo se letošnje poletje za vedno poslovili od legendarnega slovenskega rokometnega trenerja Mira Požuna, ki je dal s svojim trenerskim delom in s svojo osebnostjo neizbrisen pečat slovenskemu rokometu. Pred dnevi pa nas je zapustil še Miloš Helmich, prav tako zelo zaslužen rokometni trener, ki je svoje trenerske sile posvetil ženskemu rokometu. Njegovo delo v RK Polje je dalo zavidljive rezultate. Obema je v tej številki posvečen nekrolog, ki sta ga napisala Slavko Ivezić in dr. Marta Bon, odlična poznavalca in sodelavca obeh kolegov.

V začetku jeseni 2018 lahko ponovno s ponosom ocenjujemo dosežke naših rokometnih reprezentanc. Članska moška reprezentanca se sicer ni uspela uvrstiti na svetovno prvenstvo, ki bo januarja naslednje leto potekalo v Nemčiji in na Danskem. Zagotovo bomo pogrešali naše igralce na največjem reprezentančnem tekmovanju, še posebej, ker gre za izjemno atraktivne lokacije, kjer se bo tokrat odvijalo prvenstvo in ker naša reprezentanca tako ne bo mogla braniti bronaste medalje iz zadnjega prvenstva v Franciji. Prireditelja prvenstva Danska kot Nemčija sodita med najbolj razvite rokometne države, kjer je rokomet med najpopularnejšimi športi. Ne-uvrstitev reprezentance na prvenstvu je zatorej precejšnje razočaranje za vse, ki se ukvarjamo z rokometom in tudi širšo športno javnost. Zagotovo bi imela naša reprezentanca v omenjenih državah tudi znatno podporo svojih privržencev. Po drugi strani pa je potrebno vedeti, da je bil nasprotnik v kvalifikacijski tekmi (Madžarska) izredno močan in je v tem smislu težko govoriti o velikem zdrsu. Prepričan sem, da bi se ob vsakem drugem žrebu naša reprezentanca brez težav uvrstila na prvenstvo. Se je pa na evropsko prvenstvo v Franciji decembra

letos uvrstila ženska članska reprezentanca. Ne glede na to, da se je naša reprezentanca na prvenstvo uvrstila kot najboljša tretjeuvrščena reprezentanca posamezne kvalifikacijske skupine, je to lep uspeh za slovenski ženski rokomet. Tudi v Franciji se obeta spektakel saj tam vlada prava rokometna evforija in rokomet (tudi v ženski konkurenci) doživlja velik razcvet. Je pa za velik presežek slovenskega reprezentančnega rokometu letos poskrbela moška mladinska reprezentanca, ki je julija v Celju na evropskem prvenstvu osvojila zlato medaljo. Ne glede na to, da gre za mladinski rokomet je to zagotovo zgodovinski dosežek in upamo lahko, da bo nadgrajen tudi z razvojem reprezentantov v članski konkurenci. Zagotovo ima kar nekaj igralcev te generacije potencial, da se razvije tudi v članske reprezentante. Na tem mestu bi želel čestitati tudi trenerju Sašu Prapotniku, ki je s tem kronal svojo dolgoletno strokovno delo v slovenskem rokometu. Čestitke pa gotovo gredo tudi njegovemu pomočniku Vanji Kralju, ki postaja odličen kondicijski trener in je naredil velik razvoj tako v teoretičnem kot tudi praktičnem smislu. Seveda ne smemo pozabiti še vseh ostalih članov strokovnega štaba, ki so vsak na svojem področju poskrbeli, da je imela reprezentanca optimalne pogoje za priprave in nastope na prvenstvu. Tudi Rokometna zveza Slovenije je prvenstvo organizirala na zavidljivi ravni in je bila deležna številnih pohval tako s strani udeležencev kot tudi uradnih oseb EHF. Nekoliko slabši tekmovalni rezultat je na evropskem prvenstvu na Hrvaškem zabeležila kadetska reprezentanca. Deveto mesto je morda nekoliko manj od pričakovanj, po drugi strani pa tudi daleč od razočaranja. Igralci se tudi v tej generaciji lepo razvijajo in imajo potencial, ki ga lahko v prihodnjih letih z dobrim delom še nadgradijo. Morda je na mestu poudariti, da je predvsem pomembno, da se naše reprezentance

uvrščajo na velika tekmovanja in da si s tem igralci in trenerji pridobivajo dragocene mednarodne izkušnje. Nekoliko bolj zapletena je situacija na strani ženskega rokometu. Mladinski reprezentanci se je sicer uspelo uvrstiti na svetovno prvenstvo, ki se je odvijalo letošnje poletje na Madžarskem (kar je tudi že samo po sebi lep uspeh), vendar je tam zasedla šele predzadnje, petnajsto mesto. Tudi odprtega evropskega prvenstva U16 se naša reprezentanca ni udeležila. Vse to je lahko znak, da bi bilo potrebno dodatno okrepiti delo v ženskem rokometu.

Za zaključek Uvodnika pa še nekaj besed o vsebini pričujoče številke. Zraven obeh že omenjenih nekrologov so objavljeni še štirje, nekoliko obsežnejši članki. Dva članka sta delo absolventov Fakultete za šport, ki sta v svojih raziskovalnih magistrskih delih obravnavala temi, ki smo jih prepoznali kot zelo zanimivi za objavo v našem glasilu. Tako je Matej Šavel v svojem članku obravnaval značilne razlike v pojavljanju nekaterih igralnih parametrov med zmagovalci, poraženci in ekipami, ki so igrale neodločen na SP 2017 v Franciji. David Martinc pa je proučeval vpliv unilateralnega treninga na eksplozivno moč pri mladih rokometarjih. Dodatna dva članka pa sva prispevala dr. Marta Bon - Športno zastopništvo in zastopniki v rokometu in dr. Marko Šibila - Hitre spremembe smeri gibanja v rokometu. Upam, da bo v objavljenih člankih vsak našel kaj zanimivega zase.

V novi tekmovalni sezoni 2018/19 vam želim obilo uspehov in zadovoljstva ob trenerskem delu.

Marko Šibila

Slavko Ivezič

IN MEMORIAM MIRO POŽUN (1943 – 2018)

Nemogoče in nepojmljivo se zdi, da smo se morali posloviti od Mira Požuna, velikega trenerja, dragocenega kolega, izjemnega človeka. Odšel je tiho, skromno, kakor je živel, po hudi bolezni, s katero se je boril v zadnjem letu. Ob vseh zmagah, ki jih je nanizal v svojih 75. letih svojega življenja na žalost tej ni bil kos.

Miro je svojo trenersko pot začel v Šoštanju in Velenju. Naprej ga je pot zanesla v mesto ob Savinji, kjer se je v letih 1962-1964 najprej preizkusil kot igralec pod taktirko Toneta Goršiča. Po kočani igralski karieri je deloval kot trener v Velenju, kjer so se najine poti večkrat križale. V sezoni 1991/92 sva se prvič srečala kot trenerja, Miro v Velenju, jaz v Slovenj Gradcu, tekmo pa oba končala z rdečim kartonom in šla na pivo za "šank" v Rdeči dvorani ter od tam skupaj gledala tekmo najinih ekip do konca. Že v sezoni 1992/93 sva skupaj vodila kvalifikacije mladinske reprezentance na Portugalskem. Leta 1992 je bil pomočnik trenerja ob ustanovitvi moške slovenske reprezentance. EP 1994 v Španiji in SP 1995 na Islandiji je bilo nadaljevanje njegove in moje reprezentančne trenerske poti, on kot selektor in jaz kot njegov pomočnik. V naslednjih dveh letih sva vlogi zamenjala na kvalifikacijah za EP 1998 v Italiji in SP 1999 na Japonskem. V Celje se je vrnil leta 1994, tokrat kot trener članske ekipe, ko je zamenjal Josipa Šojata. Po osvojenih obeh domačih lovorikah v sezoni 1994/95 in v letih 1995-1998 je nadaljeval kot vodja strokovnega štaba in pomočnik trenerja članske ekipe Zdravka Zovka.

Svojo zmagovito pot je Miro začel v sezoni 2002/03, višek njegove trenerske kariere pa je sezona 2003/04, ko je poleg obeh domačih naslovov osvojil še evropski vrh - naslov evropskih klubskih prvakov in naslednje leto še naslov zmagovalcev evropskega super pokala. Vse, kar je bilo možno in kar do sedaj ni osvojil še nihče v moški klubski

konkurenci v vseh naših kolektivnih športih. Štejem si v veliko čast, da so se najine poti še enkrat križale v Celju, še posebej ob takšnem dosežku, kot je naslov evropskega prvaka. On v vlogi trenerja in jaz kot športni direktor skupaj na klopi v dobrem in slabem, kot Mirko in Slavko.

Ob koncu kariere je nastopil s slovensko reprezentanco na EP 2008 na Norveškem skupaj z Borisom Deničem v sezoni 2008/09 najprej kot trener in kasneje kot njegov pomočnik. Svojo trenersko pot je zaključil v Celju v sezoni 2010/11 ko je dejal: "Bilo mi je zelo lepo, en del mene je želel nadaljevati, drugi del pa je racionalno zahteval, naj preneham, saj je vse skupaj prenaporno."

O njegovi veličini govorijo številni zapisi in izjave vseh, ki so pobliže poznali legendarnega roketnega strokovnjaka.

Miro je kot trener in pedagog zaznamoval generacije igralcev, kot so Rolando Pušnik, Uroš Šerbec, Roman Pungartnik, Aleš Pajović, Renato Vugrinec, Vid Kavtičnik, Uroš Zorman in mnogi drugi. Mnogim je bil več kot trener, našel in naredil je številne izjemne igralce, kot sta Iztok Puc in Sergej Rutenka. Nanje je prenašal svojo energijo, strast in ljubezen do športa, ki mu je bil v celoti predan. Nekateri danes uspešno nadaljujejo njegovo trenersko delo, mnogi pa so še vedno aktivni igralci.

Vse dobro izhaja iz ljubezni in na tem temelju je zrastle Mirovo izjemno veselje za delo z mladimi ter izreden občutek za odkrivanje mladih talentov. Vedel je, da imajo posamezniki v rokometu veliko vlogo, a za velike uspehe je bil zanj vedno pomemben kolektiv. Kot trener ni bil nikoli avtokrat, znal je dati igralcem pravo mero svobode, znal je porazdeliti breme odgovornosti, znal je spodbuditi, znal je oprostiti in predvsem je bil,

kljub največjim uspehom, skromen. Miro je bil velik človek ob igrišču in vsakdanjem življenju. Tako so zapisali ob slovesu v celjskem klubu.

Če zveni še tako klišejsko in obrabljeno, ne moremo mimo dejstva, da je bil Miro Požun eden od očetov slovenskega rokometarja. Zaradi izkazane ljubezni in strasti, zaradi dela in znanja, zaradi energije... Zato, ker se je učil in ker je učil. V reprezentanci in klubih. Njegove ocene so bile vedno izjemno natančne in prijazne. Bil je učitelj, ki se je zarezal v večni spomin svojih učencev. In njegovi učenci niso bili samo igralci in trenerji, temveč tudi preostali, ki smo vpeti v slovenski rokomet in šport. "Z mirnostjo in pedagoškim pristopom, ki ni poznal povišanega tona, temveč toplo in prijazno besedo," je iz svojih bogatih izkušenj s Požunom o njem povedal generalni sekretar RZS Goran Cvijić.

Nekdanji reprezentant Ognjen Backović je ob smrti s svojim zapisom na twiterju mnogim zvalil solze v oči: "Odšel je človek, ki je zaznamoval športno panogo, obdobje in generacije rokometarjev. Človek, ki je našel Iztoka Puca, popeljal Celje na vrh Evrope in pustil neizbrisen pečat skozi delo v reprezentanci. Človek, ki si ne zasluži minute tišine, ampak deset minut stoječega aplavza. Miro Požun, hvala!"

Nekdanji slovenski reprezentant Sergej Rutenka je večkrat izpostavil, da mu je bil Požun kot oče, ko je kot 18-letnik prišel igrati iz Belorusije v Slovenijo: "Z Mirovo smrtjo je odšel del mene. Miro je moj športni oče, brez njega ne bi bil nikoli takšen igralec, kot sem bil."

Uroš Šerbec, nekdanji igralec Celja in reprezentanec je poudaril: "Z Mirom sem veliko sodeloval že v času bivše Jugoslavije v mlajših kategorijah. S svojo pedagoško žilico je vzgojil številne vrhunske rokometarje v Velenju in Celju. Ob tem ne gre pozabiti njegove pomembne vloge pri osamosvajanju slovenskega rokometarja, ki brez Požunove pomembne vloge danes ne bi bil to, kar je."

Miro Požun je v slovenskem rokometu in športu nasploh zapustil neizbrisen pečat. Ne le kot trener in strokovnjak, ampak predvsem kot velik človek ter dober sodelavec in prijatelj. Še posebej se ga bomo z najlepšimi občutki spominjali bivši igralci, trenerji, sodelavci, navijači..., še posebej tisti iz Prekmurja, s katerimi je stkal izjemna prijateljstva. Skupaj so potovali po Evropi in skupaj navijali za našo reprezentanco na evropskih in svetovnih prvenstvih.

Zadnja leta smo se bivši vodstveni in strokovni sodelavci po tradiciji srečevali v "rokometni" gostilni Amerika ob vsakem zaključku leta, okroglih obletnicah in še posebej leta 2014 ob deseti obletnici osvojitve evropskih klubskih prvakov. Na predlog Mira Požuna smo se letos dobili 24. aprila, na dan osvojitve evropskega naslova in sklenili, da bo tako tudi v bodoče vsako leto na isti dan. Ta naša srečanja bomo nadaljevali tudi v večni spomin in zahvalo našemu Miru.

November 2018

Marta Bon

NEKROLOG MILOŠ HELMICH (1950 – 2018)

Veliko trenerskih velikanov je zapustilo zemljo v tem letu, med njimi tudi Miloš Helmich.

Nekrolog bom zapisala, kot bi želela, da bi ob odhodu slišal:

Miloš, kot je sicer običajno, se človeka zares zaveš takrat, ko odide. Ob tvojem slovesu iz zemeljskega življenja so se zbrane različne generacije tvojih igralk, tvojih rokometašic, pa tudi ljudje, ki smo v rokometu ob tebi in s tabo delovali. Vsakega izmed nas se je tvoja svojstvena osebnost dotaknila na poseben način... Rokometašice, ki si jim soustvarjal njihovo športno pot, bodo še dolgo vrednotile vašo skupno, se spominjale skupnih trenutkov na igriščih in ob njem. Mnogi bomo tudi obžalovali, da ti nismo že prej ubesedili priznanje in razumevanje za tvojo svojskost. Svojstven, poseben, samosvoj – to si pač bil. Pravzaprav si prav užival v tem, da si bil drugačen, čeprav si zaradi drugačnosti mnogokrat zadeval ob čeri nerazumevanja. Ampak imel si svoj ponos, svoj prav, svojo pot, svojo svojstvenost. Prav je tako. Nikdar se nisi bal biti svoj. Drugačen. Užival si v debatah, kjer smo imeli čim bolj nasprotna stališča – ti si jih vedno jasno, pa tudi spretno zagovarjal. Pravzaprav, velemojster si bil v tem. Spominjam se tvojega delovanja v Olimpiji, ki si jo – poleg Polja – imel najbolj rad. To vem. Spominjam se tudi tvojega reprezentančnega delovanja (ženska mladinska reprezentanca v Nemčiji). Še danes vem, da si si zaslužil, da si vodil to reprezentanco. Malokateri trener v Sloveniji je soustvaril toliko reprezentantk, tako kreiral športne poti, kot ti. Če bi bilo merilo število reprezentantk ... Če pa bi uspešnost merili po vplivu na življenjske poti igralk, ki morda niso toliko prepoznavne iz vidika vrhunskega rokometu, a so tudi ob tvoji čustveni in socialni opori postale uspešne mlade ženske, mamice, podjetnice; skratka

uspešne osebe in dobri ljudje ... To največ šteje, veva oba, kajne?

Predvsem mnogim rokometašicam, predvsem iz Polja, si bil kreator mladosti in si jim na nek način tlakov pot v svet odraslosti ... Da so danes to, kar so. Imela sem priložnost spremljati, kako so se odzivale na tvoj odhod. Toliko pristne iskrene hvaležnosti že dolgo nisem začutila ... Brez globine vašega odnosa tako iskreni odzivi prav gotovo ne bi bili mogoči. Ponosen si lahko na to.

Tako so tvoje rokometašice med drugim zapisale in povedale na tvojem grobu:

Dragi Miloš, Mišo, Mik, Miloško ali Pip i... Tako kot si sam rad dajal vzdevke posameznim igralkam, tako si tudi Ti imel od različnih generacij rokometašic poseben vzdevek. Nekateri celo niso za v javnost. Tvoj odnos z nami je bil tako pester in raznovrsten, poln vzponov in padcev, od popolne idile pa do tega, da bi te najraje, saj veš ...

Opisati te na kratko je misija nemogoče, ker v naših očeh in v našem spominu boš ostal Special One Man Band, posebnež z veliko začetnico. Bil si nam kot oče, ki je vedno našel čas, ko smo želele kakšen nasvet ali pogovor, ki pa seveda nikoli ni trajal manj kot šolsko uro. Tako kot me so ti tudi telefonski operaterji bili hvaležni. Hvaležne smo ti za čas. Šele sedaj kot odrasle osebe znamo ovrednotiti veličino tega. Sedaj, ko vemo, kaj pomeni ČAS ...

O kakšni stvari si imel svoje teorije, ki si jih razumel samo Ti, a če nas že nisi prepričal, si nam dal vsaj širino razmišljanja. Skozi dolga leta tvoje trenerske poti v ženskem rokometu se je napletlo toliko medčloveških in osebnih vezi, da je to nemogoče ubesediti. Legendarne so tvoje nagajivosti na svoj in naš račun, vse s ciljem ustvarjanja sproščenega in dobrega vzdušja.

Veliko stvari si ovekovečil s svojo prijateljico video kamero, s katero si nam paral živce. Takrat, ko še nihče ni snemal ... Ali pa, ko si med nami hodil z Walkmenom, s slušalkami. Takrat nihče ni nosil slušalk. In me smo bile prepričane, da poslušáš glasbo, v resnici si »prisluškoval« našim mladostniškim »tračarijam«, da si nas lažje in bolj razumel. Kljub vsem nespোরазumom, ki smo jih imeli, si nas naučil toliko, da ti ostajamo hvaležni do konca naših življenj. Učitelj z veliko začetnico; nam vsem na svoj res poseben način«.

Kot je omenila ena tvojih rokometašic, si bil »car«. Svoje rokometašice si razvijal kot športnice, še bolj kot osebe; iz generacije v generacijo. Če kdo, si ti razumel različnost. In podpiral v tem. In vedno si znal osvetliti najboljše sposobnosti in lastnosti svojih igralc.

Da si videl dlje kot drugi priča tudi to, da si za svoje punce« organiziral potovanja, turnirje po celi Evropi. Dobesedno si jih peljal v svet – takrat, ko potovanja še niso bila tako dostopna. Takrat, ko bi večina od njih videla morda samo sosednje države, so s tabo videle in odkrivale svet, ne le v geografskem smislu. In res je, kot pravi ena tvojih rokometašic: »Živel si za roket in za nas.« In spet druga rokometašica: »Srečne smo, da smo ga poznale.«

In tretja: »Pomembno je, da smo se imele lepo in da smo uživale v vsem, kar smo počele. Kot človek nam je Miloš ogromno dal.«

In se javi še četrta: »Res je bil neizprosen in velikokrat sem morala zapustiti trening – predolg jezik. A sem mu neizmerno hvaležna za to, za vsako priložnost, ki mi jo je ponudil, in za vso pomoč, da sem danes kakršna sem«.

Njegove igralke tudi priznavajo, da so imele tvoje besede velik vpliv, četudi je kdaj delovalo, kot da te ne slišijo: »Bil si pomemben del naše mladosti. Ponosne smo na to, da si bil v nekem obdobju naš trener, naš angel varuh.« »Resnično upamo, da smo tudi me tebi dale delček sebe ...«, je povedala še ena izmed tvojih rokometašic.

In več Miloš, tudi ob smrti si nas še enkrat več zbral skupaj in nas na nek način po-enotil ... Sedaj, kot odrasle osebe lažje in bolj objektivno vrednotimo tvoj prispevek k razvoju športne poti, šele sedaj razumemo tvojo veličino: veličino dajanja drugim, veličino poslanstva biti trener, vzgojitelj. Sedaj tudi razumemo, kako je biti »NERAZUMLJEN širši množici, kako zahtevno je biti drugačen od povprečja, kako je biti v razmišljanjih – pred časom in pred drugimi ... Vse to si ti, Miloš, bil. Sedaj razumemo in vemo, **kaj in koliko** si nam dal.

Za slovo od tebe smo rokometašice v našem in tvojem imenu obdarile prihodnje rodove rokometašic iz okolja, ki Ti je na simbolni ravni predstavljal drugi dom in družino. Ker vemo, da bi te to osrečilo.

Miloš, se srečamo nekoč tam gori – na nekih drugih roketnih igriščih.

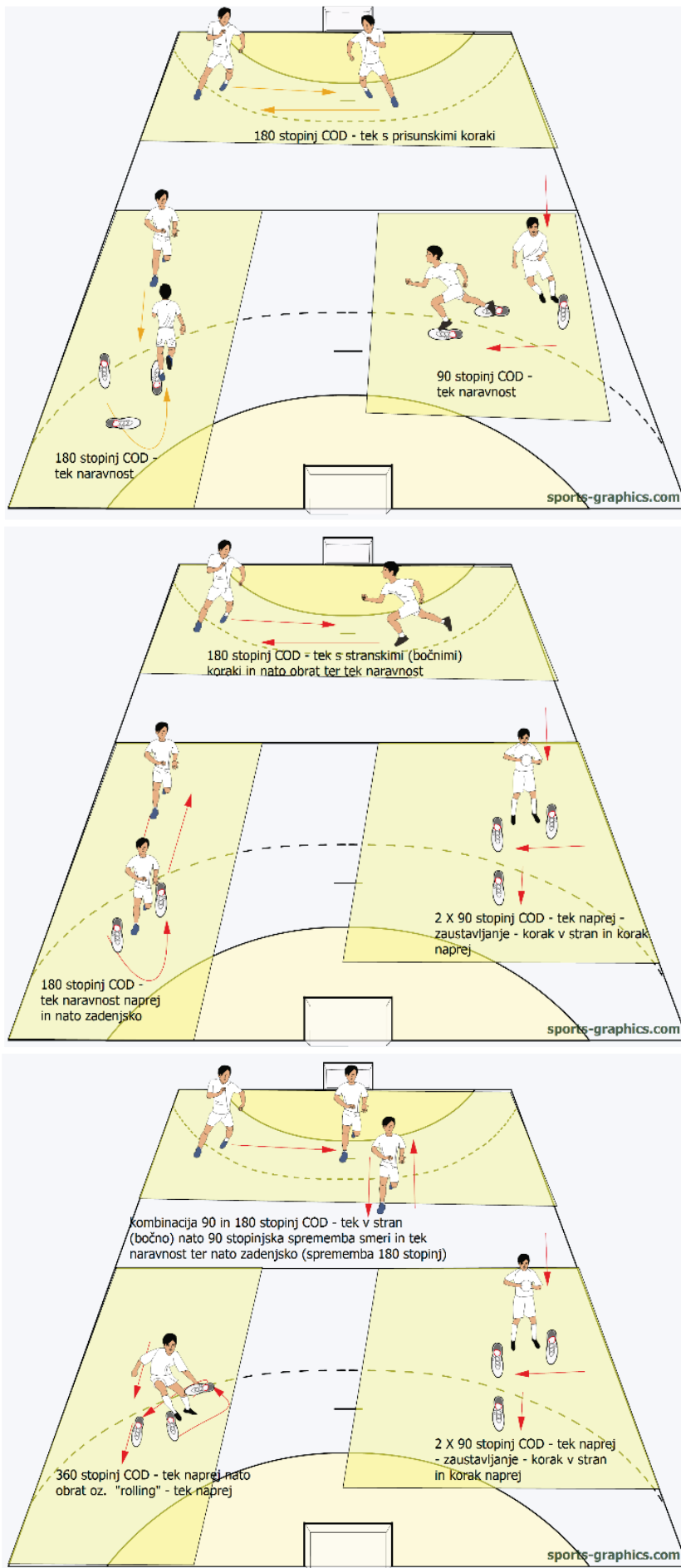
Marko Šibila

POMEN UČENJA IN TRENINGA HITREGA SPREMINJANJA SMERI IN HITROSTI TEKA V ROKOMETU

V rokometu, tako kot v drugih športnih igrah, se ob teku naravnost pojavlja tudi tek ali gibanje, kjer igralci spreminjajo smer in hitrost (tempo) svojega teka. Igralci v rokometu lahko tečejo z različnimi tehnikami – tek naravnost, tek zadensko, tek bočno itd. – in v različnih hitrostih (lahko pa se pojavlja tudi kombinacija vsega navedenega). Teka naravnost v eni smeri s konstantnim tempom je pravzaprav razmeroma malo. Tako v napadu kot v obrambi se igralci s svojim gibanjem neprestano prilagajajo igralnim okoliščinam na igrišču. To pa najučinkoviteje naredijo s tekom, kjer spreminjajo smer svojega gibanja ali pa tempo teka. Zato lahko rečemo, da so hitre spremembe smeri in hitrosti ali tempa gibanja pogosto uporabljene v mnogih športnih igrah, kot so nogomet, hokej, košarka in tudi rokomet. Tako so npr. ugotovili, da na nogometnih tekmah igralci v povprečju naredijo 50 obratov pri smeri svojega teka (Withers, Maricic, Wasilewski in Kelly, 1982) in opravijo skupaj 723 ± 203 različnih sprememb teka pod različnimi koti in z različnimi tehnikami teka (Bloomfield, Polman in O'Donoghue, 2007). Nekateri raziskovalci celo trdijo, da je sposobnost hitre spremembe smeri gibanja med sprintom ključna za uspešno izvedbo tipičnih akcij v športnih igrah (Sheppard in Young, 2006) ali pa vsaj predpogoj za učinkovito igro v modernih športnih igrah (Brughelli, Cronin, Levin in Chaouachi, 2008). Zato je ta sposobnost tudi tista, ki v veliki meri vpliva na identifikacijo talentov – visoka vrednost napovedi oz. ocene nadarjenosti (Reilly, Williams, Nevill in Franks, 2000). Na osnovi različnih analiz rokometne igre bi lahko podobno trdili tudi za rokomet. Za gibanje (tek) v rokometu so namreč značilni predvsem kratka pospeševanja (0–3 m) z zaustavljanji (30–40 na tekmo) in spremembe (menjave) smeri teka (30–40 na tekmo) in manj srednje dolgi sprinti

(10–30 m) po celotnem igrišču (Michalsik idr., 2011a; 2011b; Povoas idr., 2012).

Tudi nekateri drugi avtorji na podlogi podatkov, dobljenih v njihovih študijah, trdijo, da morajo rokometiški med tekmo ponavljati zaporedje kratkih eksplozivnih obremenitev, kot so sprinti (<15 m) s pogostimi spremembami smeri gibanja (Buchheit, Mendez-Villanueva, Quod, Quesnel in Ahmaidi, 2010a; Michalsik, Aagaard in Madsen, 2013; Schwesig idr., 2012). Pogosta več-smerna gibanja (teki), povezana s pospeševanjem in zaviranjem, ter prehodi v različne vrste skokov kažejo na pomen anaerobne priprave za tekmovalni uspeh (Michalsik idr., 2013; Schwesig idr., 2012; Buchheit, 2012). Dodatno je za vrhunski dosežek v rokometu potrebna dobro razvita anaerobna moč (odrivna moč), medtem ko aerobna kapaciteta nima takšnega pomena (Buchheit idr., 2010a; Michalsik idr., 2013; Schwesig idr., 2012). Posledično je ocenjevanje in vadba za izboljšanje tradicionalnih parametrov kondicijske pripravljenosti, kot sta eksplozivna in anaerobna moč, osrednji del rokometne prakse, še posebej med tekmovalnim delom sezone (Buchheit idr., 2008; Buchheit, Spencer in Ahmaidi, 2010b).

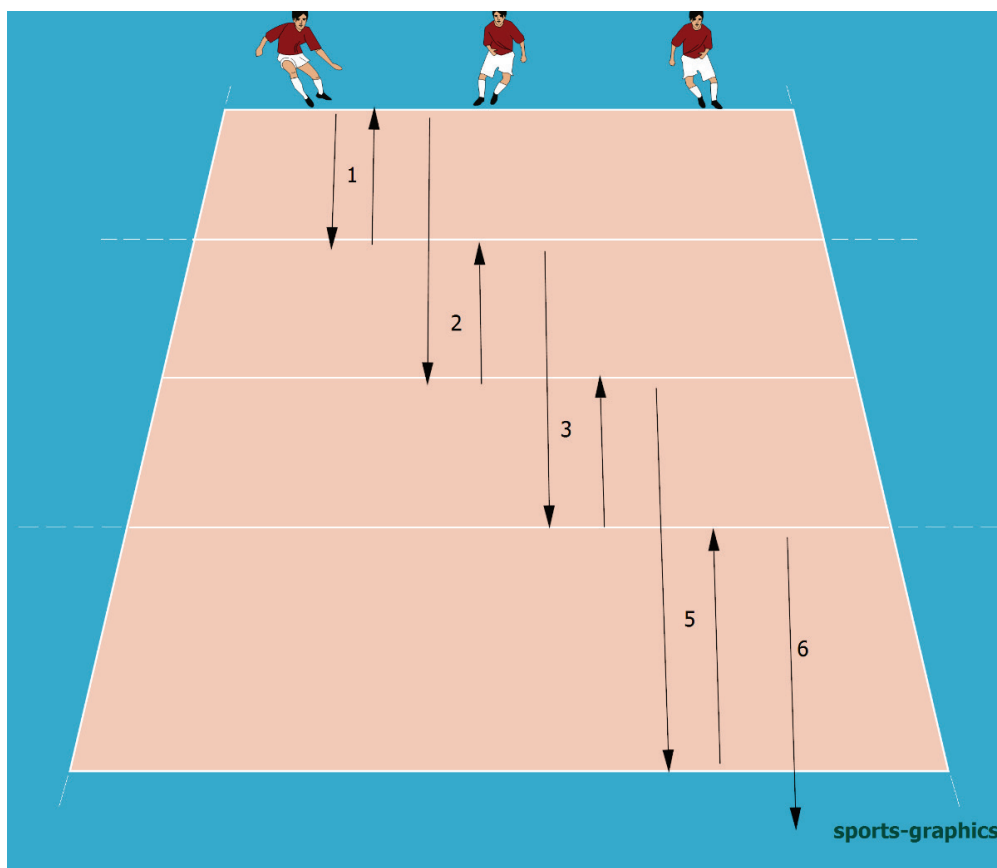
Mnogokrat sposobnost, ki je odgovorna za učinkovito spreminjanje smeri gibanja, imenujemo *agilnost*. Je pa med vsemi gibalnimi sposobnostmi *agilnost* najbolj kompleksna in je ni moč razložiti kot enostavno gibalno sposobnost. Delno je to posledica dejstva, da se pojavlja v specifičnih okoliščinah, ki niso v različnih športih (in celo v različnih situacijah znotraj enega športa) enake in zato terjajo specifično izražanje agilnosti (Jeffreys, 2008). V nadaljevanju bomo skušali opraviti kratko analizo definicij, s pomočjo katerih skušamo razložiti več-dimenzionalno naravo omenjene sposobnosti.

Slika 1. Zaporedje slik, na katerih so prikazane nekatere možnosti spreminjanja smeri gibanja, ki so tipična za rokomet (COD pomeni sprememba smeri gibanja).

1 AGILNOST

Agilnost je definirana kot sposobnost hitrega spreminjanja hitrosti in smeri gibanja celotnega telesa kot odgovor na določen zunanji dražljaj. Ta definicija predpostavlja, da agilnost zajema tako percepcijo oz. zaznavanje in proces odločanja, kot tudi izvedbo oz. telesno uresničitev tega procesa – spremembo smeri ali hitrosti (Jeffreys, 2011). Če se osredotočimo samo na spremembo smeri gibanja (v angleščini se uporablja kratica »COD«), lahko postavimo definicijo, da je to gibanje, kjer ni nujno

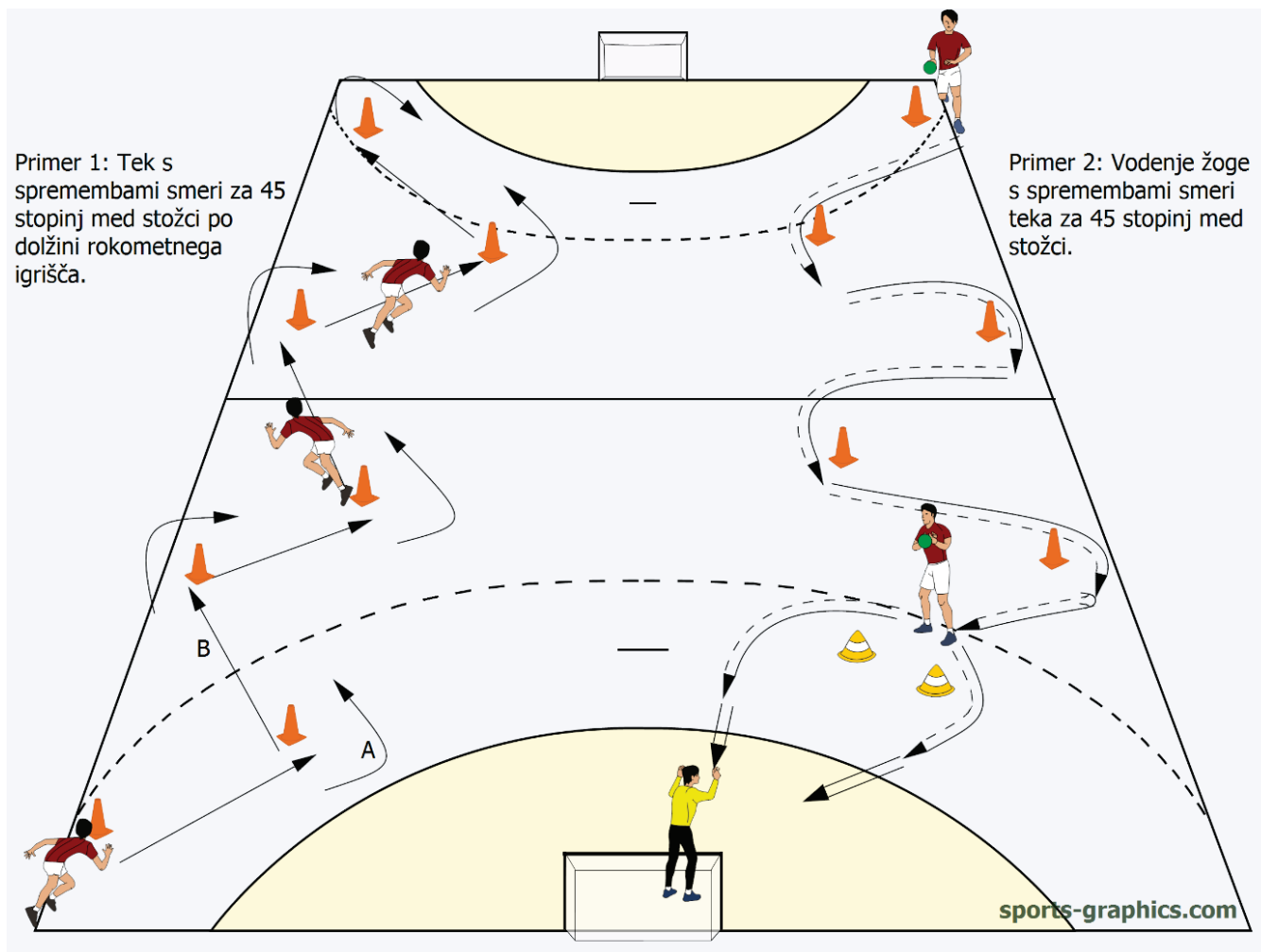
potreben takojšen odgovor na zunanji dražljaj in je tako sprememba smeri gibanja pred-načrtovana. V tradicionalnem pojmovanju agilnosti se osredinimo na tipično gibalno strukturo spremembe smeri s pomočjo zaviranja in pospeševanja. Plisk (2008) tako definira agilnost kot sposobnost eksplozivne spremembe smeri in hitrosti gibanja. Zato tudi predlaga njen razvoj s pomočjo vaj zaprtega tipa s pred-definiranimi gibalnimi strukturami.

Slika 2. Vaja agilnosti na odbojarskem igrišču – igralci tečejo maksimalno hitro do različnih črt in se vračajo nazaj – spreminjajo smer gibanja za 180°. Vaja sodi v sklop vaj zaprtega tipa, kjer je gibanje pred-načrtovano. Za povečanje zanimivosti vadbe lahko igralci medsebojno tekmujejo.

Takšno pojmovanje pa ne zajema kontekstualnega dela gibalne strukture – npr. izvedbe v igralnih okoliščinah (izraz *kontekst* je v tem primeru mišljen »kot smiselna celovitost rokometne igre«). Omenjeni pristop torej izpušča zaznavno in kognitivno kontrolo glede smiselnega izbora načina gibanja in pa (vsaj tako pomembno) glede časa, kdaj je potrebno gibanje opraviti (Jeffreys, 2011). Posledica take definicije je obravnava

agilnosti kot eno-dimenzionalne sposobnosti. Kot že rečeno, pa je za razvoj tako pojmovane agilnosti primerna tudi uporaba vaj s pred-planiranimi gibanji, kjer vadeči ne rabi izvajati svojega gibanja glede na situacijske zahteve. Čeprav je lahko tudi takšna vadba v določenih delih treninga koristna, pa ne odraža realnih zahtev po hitrih tipičnih spremembah smeri in hitrosti gibanja glede na igralne okoliščine.

Slika 3. Primer vaje, kjer igralci na različne načine (krožno (A), kotno (B) in z obratom) spreminjajo smer svojega gibanja. Vaja je že nekoliko bolj specifična, še posebej v primeru 2, kjer igralci ob spreminjanju smeri vodijo žogo, na koncu naredijo še specifično rokometno preigravanje in streljajo. Še vedno pa manjka zaznavni dražljaj in posledično odločitev o nadaljevanju gibanja s spreminjanjem smeri gibanja.

Iz vidika prakse lahko tudi rečemo, da so športi, kjer je zahtevana uporaba takšnih gibalnih struktur, razmeroma redki in da večina športov zahteva odločanje o izboru gibanja (Jeffreys, 2011). Za optimalni transfer v tekmovalno učinkovitost moramo torej tovrstne vaje nadomestiti s takšnimi, kjer sta vključeni tudi zaznavna (percepcija) in kognitivna komponenta in kjer postopno narašča natančno upoštevanje zahtev tekmovalnih okoliščin (Jeffreys, 2011). Ko se agilnost postavi v kontekst igre, postane jasno, da je to kompleksna sposobnost, ki vključuje mnogo več kot le izvedbo določenega gibalnega vzorca (Young, James in Montgomery, 2002). Čeprav je v športu mnogo gibalnih vzorcev tipičnih, pa je njihova kombinacija večkrat

naključna in nastane kot odgovor na zaznavo okoliščin in odločitev, ki jih športnik sprejme na podlagi teh informacij (Jeffreys, 2006; Jeffreys, 2008). Zato bi bilo logično, da vadba agilnosti vključuje tudi zaznavni in spoznavni proces ter proces odločanja. Na podlagi omenjenega pristopa sta Sheppard in Young (Sheppard in Young, 2006) predlagala drugačno definicijo agilnosti – »hitro spreminjanje gibanja celotnega telesa, povezano s spremembo hitrosti in/ali smeri kot odgovor na določen dražljaj«. Takšna definicija postavlja koncept agilnosti na višjo raven – še vedno ohranja vključevanje ključnih gibalnih vzorcev, hkrati pa jih poveže z dražljaji, ki dirigirajo njihov natančen izbor.

Slika 4. Položaj izvrstnega napadalca Daniela Narcissa ob preigravanju s spremembo smeri gibanja. Narciss je poznan po odlični izvedbi aktivnostih v napadu predvsem, ko so te povezane z eksplozivnimi spremembami smeri gibanja.

Slika 5. Zaporedje štirih sličic, na katerih akcija Norvežana Hansena odlično ponazarja definicijo agilnosti kot več-dimenzionalne sposobnosti. Ob sprejemu žoge je izvedel spremembo smeri gibanja v skladu z položajem in gibanjem branilcev (zaustavljanje in odziv z levo nogo). Akcijo je nato nadaljeval s prodorom proti голу in se ob tem s spremembami smeri gibanja uspešno izogibal poskusom branilcev, da bi mu preprečili gibanje proti голу (finalna tekma F4 v Kölnu 2018: Nantes – Montpellier).

Agilnost je torej lahko opišemo kot specifično kontekstno sposobnost, s pomočjo katere skušajo športniki maksimirati njihovo učinkovitost ob izboru primerne gibanja, ko je to potrebno (upoštevajoč zaznavo vseh pomembnih dejavnikov v okolici ter izbor taktično pravilnega gibanja). Takšna definicija naj bi spodbudila trenerje, da bi se osredotočili na specifične naloge (aktivnosti) igralcev, ki so povezane s konkretnimi igralnimi okoliščinami. Pri tem bi morali prepoznati ključne gibalne in ostale sposobnosti ter okoliščine, ki so pomembne za dovršeno izvedbo različnih nalog. Tako je omogočena popolna in smiselna postavitev gibalnih akcij, ki vključujejo *agilnost* v celovitost rokometne igre (kontekstualizacija).

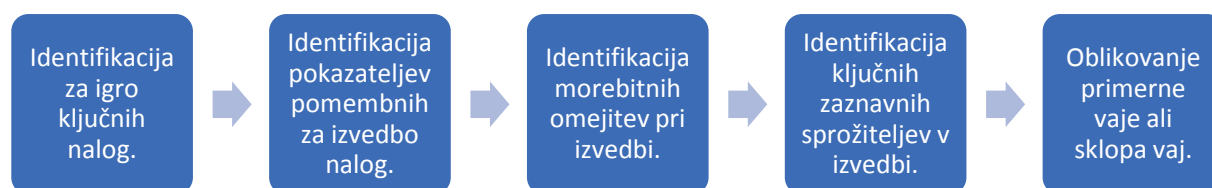
Za trenerje je še posebej velik izziv konstruiranje učinkovitih vaj za razvoj reaktivne agilnosti. Ključni dejavnik pri tem je maksimiranje transferja iz treninga na tekmo. Ker se torej povečuje poudarjanje pomena *reaktivne agilnosti* se je v trening v preteklosti začelo vključevati različne rekvizite in celo naprave, s pomočjo katerih naj bi zagotovili določeno stopnjo reaktivnosti (v agilnosti) v posamezni vaji. Prižiganje lučk po določenem nepričakovanem vzorcu, reakcije na barvne stožce in druge talne označbe, različni zvočni dražljaji, reakcijske žoge z nepričakovanimi odboji ... Postavlja pa se vprašanje, ali so vaje s temi pripomočki dovolj učinkovite oz. ali zagotavljajo transfer iz treninga na tekmo? Vpeljava dražljajev, ki jih športnik zazna in na katere je potrebno reagirati, zagotovo dvigne kompleksnost vaje. S tem lahko zagotovi višjo raven zahtevnosti, saj mora športnik vzpostaviti kontrolo pri odločanju med več možnostmi izvedbe (Jeffreys, 2008). Toda gre za vpeljavo reakcije na nespecifične dražljaje in tudi odločanje ni popolnoma v skladu s tekmovalno specifikom. Raziskave, v katerih so

se ukvarjali s kognitivnimi procesi, nakazujejo, da morajo biti znaki-signali, ki pripomorejo k predvidevanju v vrhunskem športu, neposredno povezani z ravnanjem nasprotnikov (Abernethy in Russell, 1987). Samo v primerih, ko so znaki za reakcijo športno specifični, lahko športniki svoje zaznavne sposobnosti izkoristijo v svoj prid (Abernethy, Thomas in Thomas, 1993). Zatorej je princip specifičnosti najpomembnejši za optimalni transfer. Naslednja vodila pa so pomembna za kakovostno oblikovanje metod treninga, ki naj bi maksimirale učinkovitost vaj za izboljšanje *reaktivne agilnosti*:

- Posnemati morajo športno specifične naloge.
- Kjer je le možno, je potrebno pri odločanju športnika v vaji uporabljati športno specifične zaznave – signale.
- Načeloma morajo zaznave v vajah slediti tistim, ki so značilne za točno določene situacije v igri.
- Vaje morajo biti izvajane v enakih pogojih, kot je to značilno za šport – npr. rokometno igrišče.
- Kjer je le možno, morajo biti naloge v vajah izvajane z enakimi rekviziti kot na tekmi – prisotnost rokometne žoge (Jeffreys, 2011).

2 POSTOPKI OBLIKOVANJA UČINKOVITIH VAJ ZA RAZVOJ REAKTIVNE AGILNOSTI V ROKOMETU

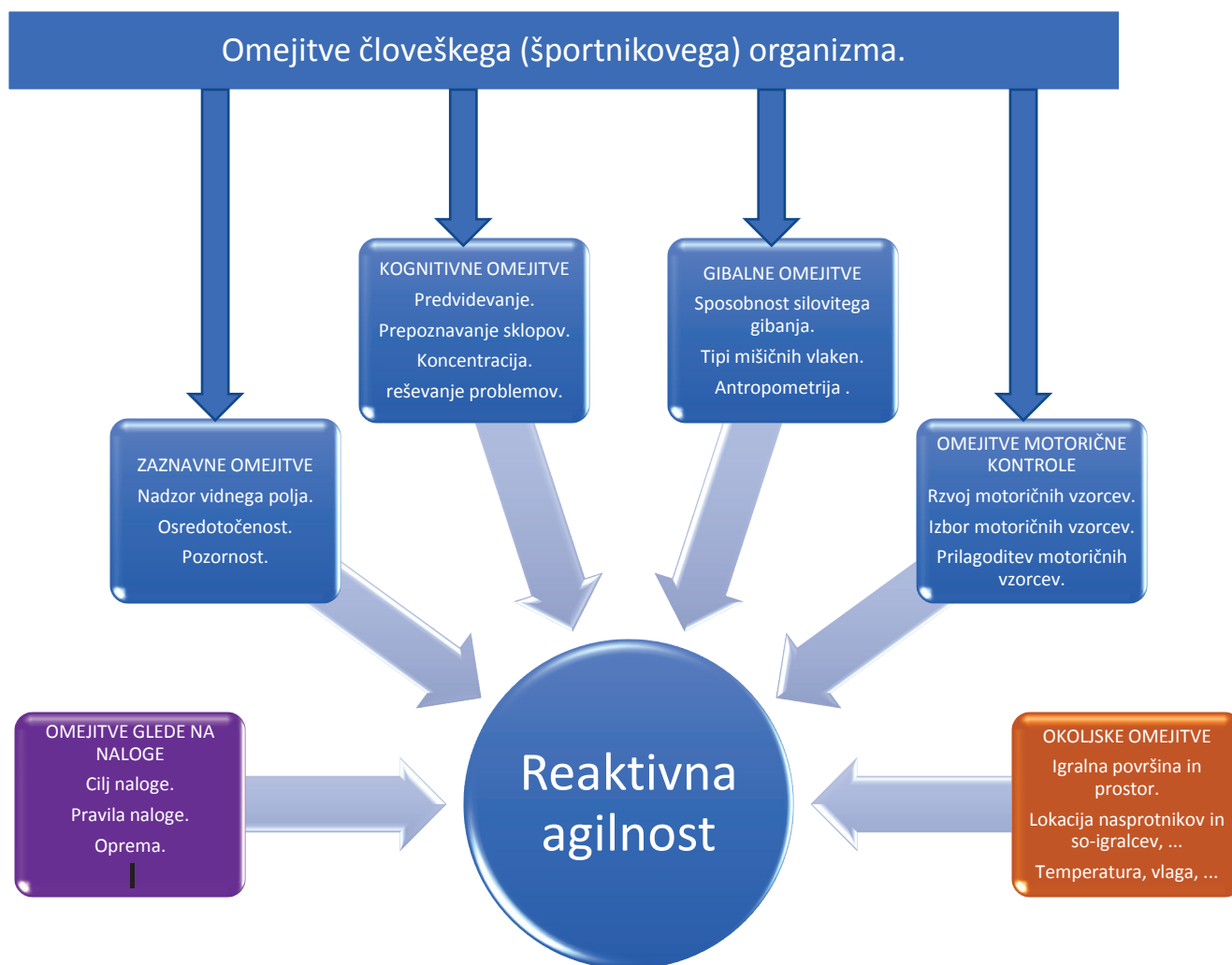
Visoka vrednost vaj *reaktivne agilnosti* in koristi, ki izhajajo iz vaj, oblikovanih v smislu posnemanja specifičnih igralnih situacij, postavljajo pred trenerja velik izziv – oblikovanje vaj, ki odgovarjajo predhodno navedenim principom. V pomoč nam je lahko model, ki ga je razvil I. Jeffreys (Jeffreys, 2011).

Slika 6. Način razmišljanja oz. miselnih korakov pri razvoju in oblikovanju učinkovitih vaj za razvoj reaktivne agilnosti (Jeffreys, 2011).

Iz Slike 6 so razvidni glavni miselni koraki pri oblikovanju učinkovitih vaj *reaktivne agilnosti*, osnovane na specifičnih nalogah, ki izhajajo iz določenega športa. Shema je uporabna za vse športe in seveda tudi za rokomet. Najprej je potrebno prepoznati naloge oz. aktivnosti, ki so ključne za učinkovito igro; temu sledi prepoznavanje oz. določanje specifičnih zmožnosti, ki jih mora imeti

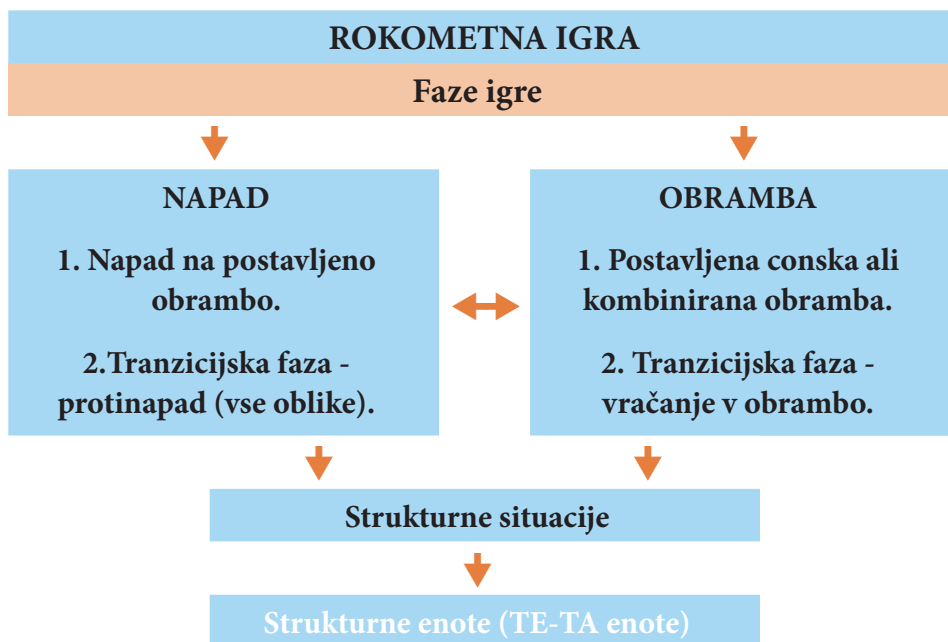
igralec za učinkovito izvedbo prepoznanih nalog ter prepoznavanje morebitnih omejitev pri izvedbi. Za trening *reaktivne agilnosti* (v situacijah, kjer je ta ključnega pomena) je nato izjemno pomembno prepoznavanje ključnih zaznavnih dražljajev ali sprožiteljev, ki določajo izvedbo. Šele na osnovi vseh opisanih dejavnikov se nato oblikuje primerna vaja.

Slika 7. Model reaktivne agilnosti, temelječ na omejitvah človeškega (športnikovega) organizma (Jeffreys, 2011).

Načeloma bi moral imeti vsak trener za takšen način oblikovanja vaj *reaktivne agilnosti* dobra vsebinska znanja glede nalog, ki jih mora opravljati vsak igralec v vsaki fazi rokometne igre. Sistematični pristop je pri tem izredno pomemben, ker pomaga trenerju, da ne spregleda dejavnosti, ki jih morajo igralci trenirati. Individualni strukturni elementi ali enote (TE-TA elementi) se ob sodelovanju s soigralci in oviranju nasprotnikov ter upoštevanju pravil igre

združujejo v strukturne situacije, ki so značilne za posamezno fazo oz. pod-fazo rokometne igre (Slika 8). Vsebinsko poznavanje rokometne igre iz vidika razdelitve na faze, pod-faze ter posledično strukturne situacije in enote je torej ključno. Pri tem je, kot rečeno, potrebno poznati tako pomembne omejitve, potrebne sposobnosti kot tudi didaktična pravila o oblikovanju vaj.

Slika 8. Shematični prikaz razdelitve rokometne igre na faze ter nadalje na strukturne situacije in strukturne enote.

3 PRIMERI IZ ROKOMETNE IGRE – TRENINGA

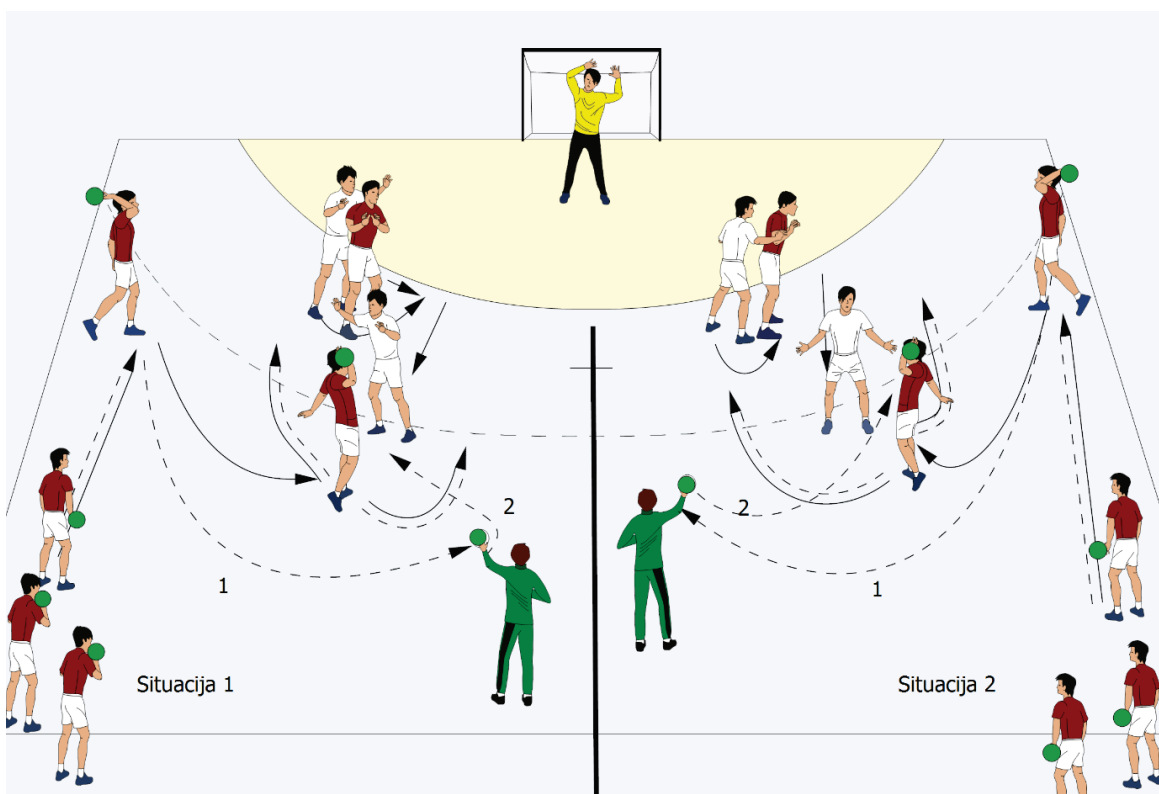
Tudi v primeru rokometu je potrebno upoštevati vse omenjene principe ali pravila, ko pripravljamo vaje oz. zaporedje vaj za učenje in treniranje hitrih sprememb gibanja v različnih strukturnih situacijah.

Na Sliki 9 je predstavljen prvi primer enostavne vaje sprememb smeri gibanja z relativno malo omejevalnimi dejavniki in zaznavnimi signali, ki bi diktirali izvedbo. So pa natančno določeni začetni položaj igralcev, smer in prostor gibanja, način podaje in sprejema žoge, način sprememb smeri gibanja ... Igralci morajo tudi razumeti (morajo poznati) taktični namen vseh opisanih dejavnosti (kontekstualno znanje). Zunanji igralec izvede širok zalet z žogo v roki (izmenično LZ in DZ) in poda žogo trenerju (lahko tudi soigralcu), takoj nato izvede polkrožen tek proti sredini – po hitri spremembi smeri gibanja, sprejme podajo od trenerja ob istočasnem zaustavljanju in hkratni spremembi smeri gibanja proti avtu. Nadaljevanje akcije je lahko s preprostim prodorom v širokem položaju ali ponovni spremembi smeri gibanja v smislu dodatnega preigravanja na različne načine.

Nadgradnja opisane vaje je ilustrirana na Sliki 10. Začetni položaj zunanjega igralca je enak kot v prejšnji vaji. Dodatno pa sta ob črti vratarjevega prostora še dva branilca (situacija 1 – branilec 2D in 3D; situacija 2 branilec 3L in 2L) ter P. Zunanji igralec naredi širok zalet in poda žogo trenerju (lahko soigralcu) na sredino in se brez žoge takoj polkrožno giblje proti sredini (po kotni spremembi smeri gibanja). Trener mu poda žogo in zunanji napadalec mora z izbiro primerne nadaljevanja uspešno rešiti dve različni situaciji (pri tem si pomaga s spremembami smeri gibanja – zaustavljanjem in pospeševanjem). V situaciji 1 (na sliki levo) skuša preigrati branilca 3D, ki globoko pristopa proti njemu (preigravanje s spremembo smeri gibanja lahko naredi v obe smeri). V situaciji 2 (na sliki desno) pa skuša preigrati branilca 2L, ki globoko pristopa proti njemu. V vsakem od obeh primerov je igralec prisiljen upoštevati mnoge omejitvene dejavnike – prostorski položaj glede na nasprotnika, časovno-prostorsko sodelovanje s trenerjem (podajalcem), položaj in delovanje P.

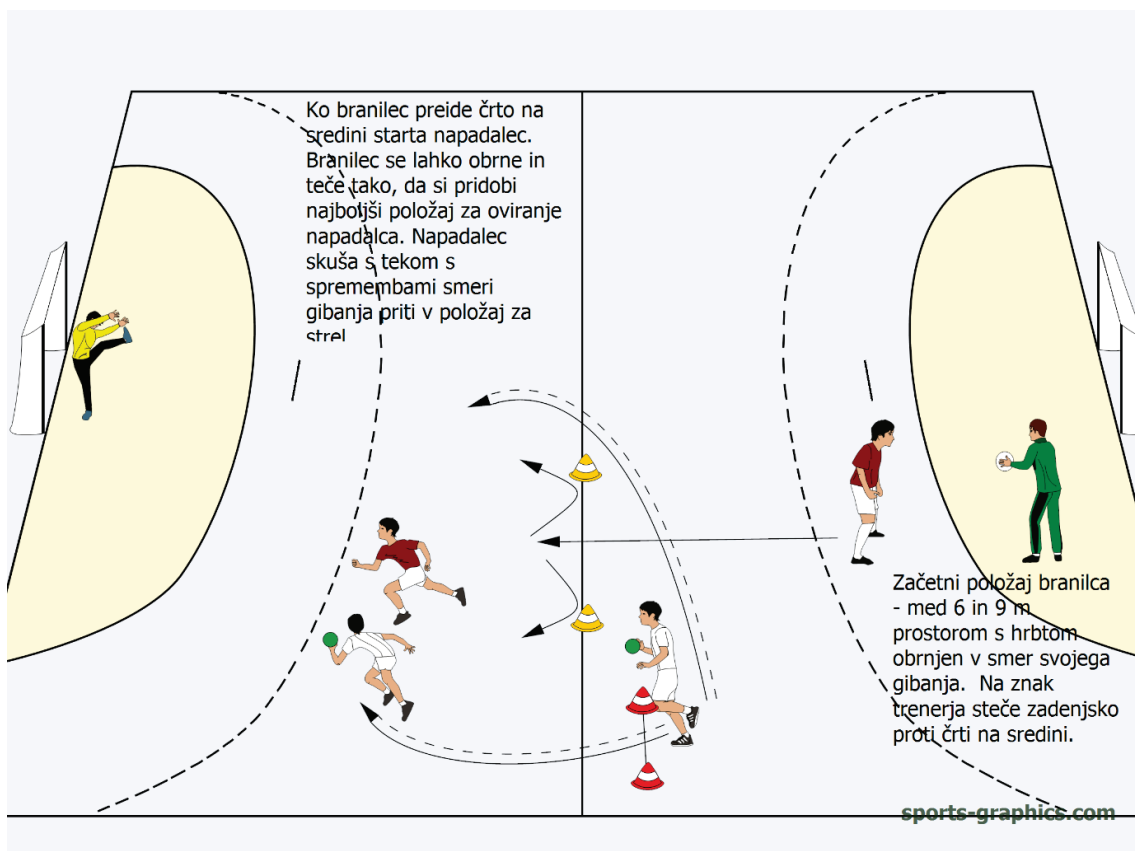
Slika 9. Primer preigravanja zunanjega igralca s pomočjo sprememb smeri gibanja.

Slika 10. Prikaz dveh različnih situacij pri igri 2 : 2 na levi in desni strani igrišča.

Najbistvenejša pa je pravilna reakcija zunanjega napadalca ob zaznavi, kateri branilec pristopa proti njemu. Pri branjenju s consko obrambo 6 : 0 ali 5 : 1 lahko namreč branilci taktično reagirajo na zalet zunanjega napadalca na oba opisana načina. Naloga zunanjega napadalca (in seveda ostalih soigralcev s katerimi skuša ustvariti strukturno situacijo) pa je pravočasno prepoznavanje delovanja branilcev in ustrezna akcija s pomočjo reaktivne agilnosti. Pri reševanju omenjenih situacij je sposobnost pravočasnega in učinkovitega spreminjanja smeri

gibanja ključnega pomena. Situacijska izbira pa daje možnost takojšnjega transferja v učinkovito reševanje stvarnih igralnih problemov. Opisana vaja se lahko ponovno nadgrajuje na več načinov – npr. ponovna takojšnja podaja srednjemu zunanjemu napadalcu in širjenje brez žoge (sprememba smeri gibanja); menjava mest med SZ in zunanjim napadalcem na nasprotni strani – podaja zunanjemu napadalcu (LZ – DZ – menjava mest SZ in DZ); široko križanje LZ + SZ ...

Slika 11. Prikaz vaje vračanja in individualnega protinapada – reševanje situacij s pomočjo reaktivne agilnosti.

Vaje, v katerih želimo poudarjeno trenirati učinkovito gibanje s spremembami smeri gibanja, se lahko izvajajo v vseh fazah igre – ne samo v napadu na postavljeno obrambo in v postavljeni obrambi. Na Sliki 11 je prikazana vaja, kjer branilec spreminja smer gibanja pri oviranju individualnega protinapada. Napadalec pa skuša ravno tako

s hitrim tekom in ustreznim spreminjanjem smeri gibanja priti v ustrezno priložnost za strel. Ob vseh ostalih, že opisanih omejitvah lahko še posebej branilecem omejimo delovanje v smislu telesnega kontakta – brez potiskanja, vlečenja in ostalih nevarnih posredovanj v hitrem teku – še posebej v fazi, ko se napadalec pripravlja na izvedbo strela.

Tudi v tem primeru pa lahko vajo dopolnjujemo in nadgrajujemo. To velja tako za branilce kot napadalce. Začetni signal za začetek vračanja je lahko strel na gol (strelja lahko igralec, ki se vrača sam ali pa njegov soigralec), izveden po preprostem strelu ter zaletu in potem začetkom gibanja, lahko pa po preprosti akciji – npr. križanje med dvema zunanjima napadalcema. Tudi napadalci lahko izvedejo več podaj – npr. vratar poda žogo sprejemalcu, ki predhodno sodeloval v obrambni akciji ob strelu, ta pa igralcu, ki na sredini starta v odkrivanje – reaktivna agilnost glede na gibanje branilca ob vračanju proti svojemu vratarjevemu prostoru. Torej z različnimi signali, ki pa morajo biti čim bližje dejanskim sprožilcem določenih akcij, lahko vaje približamo realnim okoliščinam, v katerih igra *reaktivna agilnost* ključno vlogo pri učinkovitem delovanju igralcev.

ZAKLJUČEK

Brez dvoma je lahko optimalna vadba reaktivne agilnosti oz. učinkovitega spreminjanja smeri gibanja v skladu z realnim stanjem na igrišču tudi sama igra rokomet. Igranje rokometu samo po sebi nudi najbolj pristne okoliščine, v katerih se razvija reaktivna agilnost – tako gibalni del kot tudi zaznavanje in odločanje (percepcija in kognicija). Spremembe smeri gibanja so v sami igri najbližje realnim okoliščinam, v katerih se morajo izvesti. Vendar je potrebno upoštevati tudi naslednja dejstva:

- Razvoj različnih znanj in spretnosti zahteva veliko količino ponovitev (mnogokrat tudi zelo rutinskih). Zato so kot zelo učinkovito sredstvo na voljo različne vaje, pri katerih trenerji upoštevajo (pri njihovem oblikovanju) zgoraj opisane postopke. Predvsem morajo biti vaje čim bolj podobne situacijam v igri – kontekstualne. Samo zanašanje na to, da se bodo določene situacije ponavljale v igri in omogočale igralcem trening reaktivne agilnosti v dovolj velikem obsegu, je premalo (Jeffreys, 2011).

- Rokometaš mora biti sposoben ocene svojega položaja in ustreznih prilagoditev glede na fazo igre ter položaj ostalih igralcev. Zato mora biti posebna pozornost posvečena optimalnemu odgovoru na določene dražljaje. Pri tem trenerjevo znanje pomaga, da med vajo postavlja igralce pred rešitve, ki jim objektivno pomagajo racionalno premagati ovire – npr. opozarjanje na optimalno širok zalet (oz. z določenimi pomagali označen prostor za zalet), na pravočasnost oz. časovno in prostorsko prilagoditev, ki je lahko kasneje med igro ključna. »Aha« efekt, ki ga igralec pri tem doživlja, je za razvoj njegove *reaktivne agilnosti* zelo pomemben.
- Vaje *reaktivne agilnosti*, kjer je upoštevan specifični (kontekstualni) del, povečujejo kompetentnost rokometnih trenerjev. Hkrati zmanjšujejo potrebo po posebnih treningih, kjer se trenira spremembe smeri gibanja (kot pomembno sposobnost za rokomet) s posebnimi treningi oz. vajami. Posledično se tudi trenerji, ki so v trenerskem timu zadolženi za kondicijsko pripravo igralcev učijo, kako učinkovito pomagati glavnemu trenerju z uporabo specifičnih vaj (kjer in kolikor je to le možno) in ne z uporabo nespecifičnih vaj, kjer je kasneje potreben še relativno dolg transfer v igralno učinkovitost. Dejansko se lahko kondicijski trenerji tudi bolj posvečajo razvoju drugih gibalnih sposobnosti, ki pa so za rokometišča zelo pomembne (med drugim tudi za izboljšanje reaktivne agilnosti) – pri tem imam v mislih predvsem trening različnih oblik moči. Takšno sodelovanje znotraj trenerskega tima je lahko tudi učinkovitejše.

Ob pisanju članka sem si zelo pomagal (ob drugih virih) s člankom I. Jeffreys-a, (2011) - »A Task-Based Approach to Developing Context-Specific Agility«. Vsem, ki vas še bolj podrobno zanima obravnavana tematika, priporočam branje celotnega članka in tudi nekaterih drugih člankov omenjenega avtorja.

VIRI

1. Abernethy, B. in Russell, D. G. (1987). Expert-novice difference in an applied selective attention task. *Journal of Sports Psychology*, 9, 326–345.
2. Abernethy, B., Thomas, K. T. in Thomas, J.T. (1993). Strategies for improving understanding of motor expertise (or mistakes we have made and things we have learned!!). V J. L. Starkes in Allard, F. (ur.). *Cognitive Issues in Motor Expertise* (str. 317–356). Amsterdam: Elsevier Science Publishers.
3. Bloomfield, J., Polman, R. in O'Donoghue, P. (2007). Physical demands of different positions in FA Premier League soccer. *Journal of Sports Science and Medicine*, 6, 63–70.
4. Brughelli, M., Cronin, J., Levin, G. in Chaouachi, A. (2008). Understanding change of direction ability in sport: a review of resistance training studies. *Sports Medicine*, 38(12), 1045–1063.
5. Buchheit, M., Millet, G.P., Parisy, A., Pourchez, S., Laursen, P.B. in Ahmaidi, S. (2008). Supramaximal Training and Post-Exercise Parasympathetic Reactivation in Adolescents. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 40(2), 362–71.
6. Buchheit, M., Mendez-Villanueva, A., Quod, M., Quesnel, T. in Ahmaidi, S. (2010a). Improving Acceleration and Repeated Sprint Ability in Well-Trained Adolescent Handball Players: Speed Versus Sprint Interval Training. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 5(2), 152–64.
7. Buchheit, M., Spencer, M. in Ahmaidi, S. (2010b). Reliability, Usefulness, and Validity of a Repeated Sprint and Jump Ability Test. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 5(1), 3–17.
8. Buchheit, M. (2012). Repeated-Sprint Performance in Team Sport Players: Associations with Measures of Aerobic Fitness, Metabolic Control and Locomotor Function. *International Journal of Sports Medicine*, 33(3), 230–9.
9. Jeffreys, I. (2006). Motor learning - Applications for agility, part 1. *Strength and Conditioning Journal*, 28(5), 72–76.
10. Jeffreys I. (2008). Movement training for field sports: Soccer. *Strength and conditioning journal*, 30(4), 19–27.
11. Jeffreys, I. (2011). A Task-Based Approach to Developing Context-Specific Agility. *Strength and conditioning journal*, 33(4), 52–59.
12. Young, W. B., James, R. in Montgomery I. (2002). Is muscle power related to running speed with changes of direction? *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 42, 282–288.
13. Michalsik, L. B., Madsen, K. in Aagaard, P. (2011a). Activity match profile and physiological demands in female elite team handball. V European Handball Federation Scientific Conference 2011-Science and Analytical Expertise in Handball. Proceedings of the first International Conference on Science in Handball (str. 162–167). Vienna: European Handball Federation.
14. Michalsik, L. B., Aagaard, P. in Madsen, K. (2011b). Technical activity profile and influence of body anthropometry in male elite team handball players. V European Handball Federation Scientific Conference 2011-Science and Analytical Expertise in Handball. Proceedings of the first International Conference on Science in Handball (str. 174–179). Vienna: European Handball Federation.
15. Michalsik, L. B., Aagaard, P. in Madsen, K. (2013). Locomotion Characteristics and Match-Induced Impairments 1202 Repeated Shuttle-Sprint Ability in Handballin Physical Performance in Male Elite Team Handball Players. *International Journal of Sports Medicine*, 34(7), 590–9.
16. Plisk, S. S. (2008). Speed, agility and speedendurance development. In: The Essentials of Strength Training and Conditioning. Baechle TR and Earle RW, eds. Champaign, IL: Human Kinetics, 2008. pp. 457–485.
17. Póvoas, S. C. A., Seabra, A. F. T., Ascensão, A. A. M. R., Magalhães, J., Soares, J. M. C., in Rebelo, A. N. C. (2012). Physical and physiological demands of elite team handball. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 26, 3365–3375.
18. Reilly, T., Williams, A.M., Nevill, A. in Franks, A. (2000). A multidisciplinary approach to talent identification in soccer. *Journal of Sports Sciences*, 18(9), 695–702.
19. Schwesig, R., Fieseler, G., Jungermann, P., Noack, F., Irlenbusch, L., Leuchte, S. in Fischer, D. (2012). Longitudinal and Specific Analyses of Physical Performance in Handball. *Sportverletz Sportschaden*, 26(3), 151–8.
20. Sheppard, J. M. in Young W. B. (2006). Agility literature review: Classifications, training and testing. *Journal of Sports Science*, 24, 919–932.
21. Withers, R. T., Maricic, Z., Wasilewski, S. in Kelly, L. (1982). Match analysis of Australian professional soccer players. *Journal of Human Movement Studies*, 8, 159–176.

Matej Šavel

RAZLIKE V IGRALNI UČINKOVITOSTI MED ZMAGOVALCI, PORAŽENCI IN EKIPAMI, KI SO IGRALE NEODLOČENO NA ROKOMETNEM SP 2017 ZA MOŠKE

Izvleček

V članku bodo predstavljeni rezultati analize svetovnega prvenstva 2017 za moške. Namen analize je bil ugotoviti razlike v igralni učinkovitosti med zmagovalci, poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Cilj je bil zbrati uradne podatke vseh odigranih tekem in jih statistično obdelati. S pomočjo dobljenih rezultatov smo želeli prikazati, pri katerih parametrih igralne učinkovitosti se pojavljajo statistično značilne razlike med testiranimi skupinami. Z rezultati analize smo prišli do zaključkov, kaj so bistvene značilnosti razlik med bolj in manj uspešnimi ekipami. Vzorec vseh tekem je predstavljajo 84 tekem prvenstva (kar pomeni 168 končnih izidov), ki so bile odigrane na SP 2017 v Franciji. Na osnovi končnih izidov smo ekipe razdelili na tri podskupine: na zmagovalce, poražence in ekipe, ki so igrale neodločeno. 81 tekem (48,2 %) se je končalo z zmago ene in porazom druge, z neodločenim rezultatom pa so se končale tri tekme (3,6 %). Iz uradne statistike smo izbrali 17 spremenljivk, ki smo jih razdelili na parametre, povezane z aktivnostmi v napadu, in na parametre, povezane z aktivnostmi v obrambi. S pomočjo računalniškega programskega paketa za statistiko (SPSS) smo za vse parametre izračunali osnovne statistične značilnosti in testno statistiko. Glede na rezultate testa normalnosti porazdelitve in homogenosti varianc smo nadalje z ANOVO ali Brown–Forsythovim testom ugotavljali razlike med skupinami. Pri parametrih, pri katerih smo ugotovili, da obstajajo statistično pomembne razlike, smo s pomočjo testa LSD post hoc ugotavljali, med katerimi podskupinami prihaja do teh statistično pomembnih razlik. S pomočjo testne statistike smo ugotovili razlike v igralni učinkovitosti med zmagovalci, poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Rezultati so pokazali, da pri naslednjih parametrih obstajajo statistično značilne razlike med zmagovalci, poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno: skupno število strel, skupno število golov, število golov s črte šestih metrov na sredini, število golov s krilnih položajev, število golov iz protinapada, število asistenc, število tehničnih napak, število odvzetih žog, število blokiranih strel in število vratarjevih obramb.

UVOD

25. svetovno prvenstvo v rokometu za moške 2017 je bilo tretjič po letu 1970 in 2001 organizirano v Franciji. Domača reprezentanca Francije je bila tudi aktualna svetovna prvakinja in s petimi naslovi svetovnega prvaka najuspešnejša reprezentanca v zgodovini svetovnih prvenstev. Na prvenstvu, ki je potekalo od 11. do 29. januarja 2017, je nastopilo 24 reprezentanc, ki so se pomerile v štirih skupinah.

Reprezentance so se kvalificirale na turnir preko različnih tekmovanj, ki so bila organizirana s strani Mednarodne rokometne zveze. Ob zaključku tekmovanja po skupinah so se prve štiri ekipe iz posamezne skupine uvrstile v osmino finala in nadaljnje zaključne boje za najvišja mesta, zadnji dve ekipi iz posamezne skupine pa sta se uvrstili v zaključne tekme za 17.–24. mesto.

Tabela 1. Končna razvrstitev reprezentanc na svetovnem prvenstvu

	Lestvica
1.	 Francija
2.	 Norveška
3.	 Slovenija
4.	 Hrvaška
5.	 Španija
6.	 Švedska
7.	 Madžarska
8.	 Katar
9.	 Nemčija
10.	 Danska
11.	 Belorusija
12.	 Rusija
13.	 Egipt
14.	 Islandija
15.	 Makedonija
16.	 Brazilija
17.	 Poljska
18.	 Argentina
19.	 Tunizija
20.	 Savdska Arabija
21.	 Čile
22.	 Japonska
23.	 Bahrajn
24.	 Angola

V Tabeli 1 vidimo končno razvrstitev reprezentanc na Svetovnem prvenstvu v rokometu 2017.

1 ANALIZA TEKMOVALNE UČINKOVITOSTI IN POTENCIALNA USPEŠNOST MOŠTVA

Strokovnjaki na rokometnem področju so v zadnjih letih izvedli veliko število statističnih analiz, s katerimi bolje razumemo in spoznamo smernice razvoja in trende v sodobnem rokometu. S časom se razvijajo tudi sodobne tehnologije in baze podatkov, s katerimi se lažje izvedejo razne kvalitativne in kvantitativne analize, ki so nam v pomoč pri razumevanju celotnega modela rokometne igre.

Trenerji morajo spremljati vsa dogajanja v rokometu in odkrivati vsa pomembna dejstva z namenom, da sčasoma pridobijo nadzor nad vsemi dinamičnimi procesi znotraj rokometne ekipe in omogočijo ustrezno delovanje svoje ekipe. Pokrajac (2009) je poskušal ustvariti profil zmagovalca v trenutnem rokometu. S pomočjo ustreznih argumentov je ugotovil, da v vrhunskem rokometu ni velikih razlik, saj se velikokrat dogaja, da so vse ekipe sposobne premagati vsakogar. Posledično lahko velikokrat jeziček na tehtnici prevesi ena sama žoga ali malenkost in psihološka moč. Te razlike med najmočnejšimi ekipami in ostalimi so boljša strelska učinkovitost, dobra obramba in manj tehničnih napak.

Igralna ali tekmovalna uspešnost pomeni v rokometu kvantitativno ovrednotenje igralčevih aktivnosti. Te aktivnosti so s strani igralcev izvedene v posebnih, tekmovalnih pogojih ob sodelovanju s soigralci in oviranju s strani nasprotnikov. Igralno uspešnost lahko razumemo kot vsoto realiziranih akcij posameznega igralca ali skupine igralcev v času tekme. Poznamo individualno in ekipno tekmovalno uspešnost, za katero je značilno, da daje podatke o izpolnjenih igralnih nalogah (Taborsky, 2001 v Šibila, Bon, Mohorič in Pori, 2011).

2 OBDELAVA STATISTIČNIH PODATKOV

Statistične analize lahko uporabljamo za več različnih namenov. Na eni strani z njimi dobimo objektivni pogled na tekmo, na drugi pa z njimi spremljamo razvoj rokometne igre in spoznavamo sodobni model igranja rokometne ekipe. Pomaga nam, da izkoristimo prednosti lastne ekipe in zmanjšamo lastne slabosti, pri nasprotniku pa poskušamo izkoristiti njegove slabosti in zmanjšati vpliv nasprotnikovih prednosti.

Merjenje uspešnosti je ena od glavnih tem pri preučevanju športnih ved. Metode za analizo igre so se v zadnjih letih izboljšale. Veliko najbolj učinkovitih raziskav na tem področju vključuje snemanje spremenljivk uspešnosti med ali po tekmovanjih ter dolgoročno shranjevanje teh slikovnih in zapisanih gradiv. Analiza igre ima pomembno vlogo pri načrtovanju treningov in tekem, saj z njimi ocenimo uspešnost posameznika ali ekipe ter njihove kondicijske, tehnične in taktične sposobnosti. Z njimi dokažemo, da se igralci in ekipe med seboj razlikujejo, in ugotovimo, kateri parametri vplivajo na

končni rezultat tekme. Analize so ključni dejavnik ocene splošnega pregleda in periodizacije, kar lahko vpliva na oblikovanje programov treninga. Če jih opravimo po določeni tekmi, poskušamo z njimi oceniti uspešnost na tisti tekmi, medtem ko dolgotrajnejše analize preučujejo določeno sezono, turnir ali prvenstvo in nam prikažejo prednosti in slabosti ekipe ter ponudijo splošno oceno posameznega področja (Bilge 2012).

Šibila (2009) trdi, da je za zagotovitev dovolj dobrih podatkov, s pomočjo katerih lahko trenerji opravijo primerjavo s svojo lastno ekipo, potrebno opraviti analizo igralnih parametrov na največjih tekmovanjih. Pomemben dejavnik je tudi ta, da med seboj primerjamo podatke enakih tekmovanj (npr. evropskih prvenstev), saj je razpršenost kakovosti na teh tekmovanjih različna. V veliko primerih so izvedene različne kvantitativne analize, ki s svojimi rezultati služijo kot nekakšen model. Zbiranje statističnih podatkov izbranih igralnih parametrov je obveza organizatorjev posameznega turnirja in, ker je metodologija zbiranja podatkov poenotena, je možno opraviti tudi dolgoletno primerjavo o pojavljanju posameznih igralnih parametrov med različnimi prvenstvi.

3 METODE DELA

VZOREC EKIP

Na Svetovnem prvenstvu 2017 v Franciji je tekmovalo 24 rokometnih ekip. Odigranih je bilo 84 rokometnih tekem za moške. Vsaka odigrana tekma definira zmagovalca, poraženca ali ekipi, ki sta igrali neodločeno, kar pomeni, da smo dobili 168 končnih izidov vseh tekem na prvenstvu oziroma dva končna izida na tekmo. Glede na končni izid vsake posamezne tekme smo ekipe razdelili na zmagovalce, poražence in ekipe, ki so igrale neodločeno.

Tabela 2. Razdelitev ekip na zmagovalce, poražence in ekipe, ki so igrale neodločeno

	Ekipe	Rezultat	Stopnja tekmovanja
1	FRANCIJA – BRAZILIJA	31 – 16	Skupina A
2	SLOVENIJA – ANGOLA	42 – 25	Skupina B
3	RUSIJA – JAPONSKA	39 – 29	Skupina A
4	MAKEDONIJA – TUNIZIJA	34 – 30	Skupina B
5	POLJSKA – NORVEŠKA	20 – 22	Skupina A
6	ŠPANIJA – ISLANDIJA	27 – 21	Skupina B
7	BELORUSIJA – ČILE	28 – 32	Skupina C
8	KATAR – EGIPT	20 – 22	Skupina D
9	JAPONSKA – FRANCIJA	19 – 31	Skupina A
10	NEMČIJA – MADŽARSKA	27 – 23	Skupina C
11	ŠVEDSKA – BAHRAJN	33 – 16	Skupina D
12	HRVAŠKA – SAVDSKA ARABIJA	28 – 23	Skupina C
13	DANSKA – ARGENTINA	33 – 22	Skupina D
14	BRAZILIJA – POLJSKA	28 – 24	Skupina A
15	ISLANDIJA – SLOVENIJA	25 – 26	Skupina B
17	TUNIZIJA – ŠPANIJA	21 – 26	Skupina B

	Ekipe	Rezultat	Stopnja tekmovanja
18	ANGOLA – MAKEDONIJA	22 – 31	Skupina B
19	MADŽARSKA – HRVAŠKA	28 – 31	Skupina C
20	EGIPT – DANSKA	28 – 35	Skupina D
21	ISLANDIJA – TUNIZIJA	22 – 22	Skupina B
22	ČILE – NEMČIJA	14 – 35	Skupina C
23	ARGENTINA – ŠVEDSKA	17 – 35	Skupina D
24	FRANCIJA – NORVEŠKA	31 – 28	Skupina A
25	KATAR – BAHRAJN	22 – 32	Skupina D
26	BRAZILIJA – JAPONSKA	27 – 24	Skupina A
27	SAVDSKA ARABIJA – BELORUSIJA	26 – 29	Skupina C
28	SLOVENIJA – MAKEDONIJA	29 – 22	Skupina B
29	MADŽARSKA – ČILE	34 – 29	Skupina C
30	EGIPT – BAHRAJN	31 – 29	Skupina D
31	POLJSKA – RUSIJA	20 – 24	Skupina A
32	ŠPANIJA – ANGOLA	42 – 22	Skupina B
33	HRVAŠKA – BELORUSIJA	31 – 25	Skupina C
34	DANSKA – ŠVEDSKA	27 – 25	Skupina D
35	NORVEŠKA – BRAZILIJA	39 – 26	Skupina A
36	POLJSKA – JAPONSKA	26 – 25	Skupina A
37	SLOVENIJA – TUNIZIJA	28 – 28	Skupina B
38	NEMČIJA – SAVDSKA ARABIJA	38 – 24	Skupina C
39	KATAR – ARGENTINA	21 – 17	Skupina D
40	RUSIJA – FRANCIJA	24 – 35	Skupina A
41	ANGOLA – ISLANDIJA	19 – 33	Skupina B
42	SAVDSKA ARABIJA – MADŽARSKA	24 – 37	Skupina C
43	ARGENTINA – EGIPT	26 – 31	Skupina D
44	BELORUSIJA – NEMČIJA	25 – 31	Skupina C
45	DANSKA – BAHRAJN	30 – 26	Skupina D
46	MAKEDONIJA – ŠPANIJA	25 – 29	Skupina B
47	HRVAŠKA – ČILE	37 – 22	Skupina C
48	ŠVEDSKA – KATAR	36 – 25	Skupina D
49	RUSIJA – BRAZILIJA	28 – 24	Skupina A
50	TUNIZIJA – ANGOLA	43 – 34	Skupina B
51	FRANCIJA – POLJSKA	26 – 25	Skupina A
52	MAKEDONIJA – ISLANDIJA	27 – 27	Skupina B
53	JAPONSKA – NORVEŠKA	23 – 38	Skupina A
54	ŠPANIJA – SLOVENIJA	36 – 26	Skupina B
55	ČILE – SAVDSKA ARABIJA	25 – 26	Skupina C
56	BAHRAJN – ARGENTINA	17 – 26	Skupina D
57	NEMČIJA – HRVAŠKA	28 – 21	Skupina C
59	BELORUSIJA – MADŽARSKA	27 – 25	Skupina C
60	KATAR – DANSKA	29 – 32	Skupina D
61	JAPONSKA – ANGOLA	37 – 26	Tekma za 21.–24. mesto

	Ekipa	Rezultat	Stopnja tekmovanja
62	NORVEŠKA – MAKEDONIJA	34 – 24	Osmina finala
63	POLJSKA – TUNIZIJA	28 – 26	Tekma za 17.–20. mesto
64	FRANCIJA – ISLANDIJA	31 – 25	Osmina finala
65	BRAZILIJA – ŠPANIJA	27 – 28	Osmina finala
66	RUSIJA – SLOVENIJA	26 – 32	Osmina finala
67	ČILE – BAHRAJN	35 – 30	Tekma za 21.–24. mesto
68	MADŽARSKA – DANSKA	27 – 25	Osmina finala
69	SAVDSKA ARABIJA – ARGENTINA	22 – 24	Tekma za 17.–20. mesto
70	BELORUSIJA – ŠVEDSKA	22 – 41	Osmina finala
71	NEMČIJA – KATAR	20 – 21	Osmina finala
72	HRVAŠKA – EGIPT	21 – 19	Osmina finala
73	ANGOLA – BAHRAJN	26 – 32	Tekma za 23.–24. mesto
74	JAPONSKA – ČILE	29 – 35	Tekma za 21.–22. mesto
75	TUNIZIJA – SAVDSKA ARABIJA	39 – 30	Tekma za 19.–20. mesto
76	POLJSKA – ARGENTINA	24 – 22	Tekma za 17.–18. mesto
77	NORVEŠKA – MADŽARSKA	31 – 28	Četrtnfinale
78	FRANCIJA – ŠVEDSKA	33 – 30	Četrtnfinale
79	ŠPANIJA – HRVAŠKA	29 – 30	Četrtnfinale
80	SLOVENIJA – KATAR	32 – 30	Četrtnfinale
81	FRANCIJA – SLOVENIJA	31 – 25	Polfinale
82	HRVAŠKA – NORVEŠKA	25 – 28	Polfinale
83	SLOVENIJA – HRVAŠKA	31 – 30	Tekma za 3. mesto
84	FRANCIJA – NORVEŠKA	33 – 26	Finale

V Tabeli 2 vidimo končne rezultate vseh tekem, odigranih na SP 2017. Tekme so razporejene po zaporedni številki odigrane tekme, prikazana je tudi faza tekmovanja, v kateri je bila tekma odigrana.

VZOREC SPREMENLJIVK

V vzorec spremenljivk smo vključili 17 izbranih spremenljivk, ki nam povedo oceno igralne učinkovitosti. S pomočjo izbranih spremenljivk smo ugotavljali razlike med zmagovalci, poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Razdelili smo jih na dva sklopa: spremenljivke, vezane na aktivnosti v napadu (11), in spremenljivke, vezane na aktivnosti v obrambi (6).

SPREMENLJIVKE

Statistični parametri vezani na aktivnosti v napadu:

- Skupno število napadov (SŠN – Number of Attacks);
- skupno število golov (SŠG – Goals);
- skupno število strel (SŠS – Shots);
- število golov s črte šestih metrov na sredini (6 m);

- število golov s krilnih položajev (krila – Wing);
- število golov s črte devetih metrov (9 m);
- število golov s črte sedmih metrov (7 m);
- število golov iz protinapad (ŠGPN – FB);
- število golov iz prodora (ŠGP – BT);
- število asistenc (AS);
- število tehničnih napak (ŠTN – TF).

Statistični parametri vezani na aktivnosti v obrambi:

- Število odvzetih žog (ŠOŽ – ST);
- blokirani streli (BS);
- število rumenih kartonov (ŠRuK – YC);
- število dvominutnih izključitev (2 min);
- število rdečih kartonov (ŠRdK – RC);
- število vratarjevih obramb (ŠVO – Saves).

METODE ZBIRANJA IN METODE OBDELAVE PODATKOV

Statistične podatke z izbranimi spremenljivkami smo pridobili na spletni strani mednarodne rokometne zveze (IHF). IHF že vrsto let na svoji spletni strani shranjuje vse zapisnike in druge statistične podatke s tekmovanj, ki so organizirana pod njenim okvirjem.

Vse izbrane statistične parametre smo s pomočjo programa Microsoft Excel uredili v tabelo z izbranimi podatki, ki so zajemali 17 spremenljivk pri 168 izidih. Sledila je statistična obdelava podatkov s pomočjo programskega paketa SPSS. Najprej smo izračunali osnovne statistične vrednosti izbranih spremenljivk. Potem je sledilo ugotavljanje razlik med zmagovalci, poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Uporabili smo test enosmerne analize variance (ANOVA), Brown–Forsythejev test in Dunnettov T3 Post Hoc test.

REZULTATI

Vsi podatki so predstavljeni ločeno za zmagovalce, poražence in ekipe, ki so igrale neodločeno. Zanimale so nas razlike med omenjenimi skupinami v pojavnosti parametrov, ki smo jih obravnavali. Rezultati bodo zaradi velikega števila in večje preglednosti predstavljeni ločeno še za aktivnosti, ki so povezane z igro v napadu, in aktivnosti, ki so povezane z obrambo.

Kot smo že prej omenili, je bilo v analizo vključenih vseh 168 izidov na 84 tekmah prvenstva. Od vseh tekem se jih je 81 končalo z zmago oziroma porazom, kar predstavlja 48,2 % vseh zmagovalcev in prav tako 48,2 % vseh poražencev. Na prvenstvu so se le tri tekme končale z neodločenim izidom, to pa predstavlja 3,6 % vseh izidov.

Tabela 3. Razlika med povprečjem števila strel in povprečjem števila doseženih golov za zmagovalce, poražence in ekipe, ki so igrale neodločeno

	SŠS	SŠG	SŠS/SŠG
Zmagovalec	47,53	31,07	65,36
Poraženec	46,22	24,33	52,63
Neodločeno	43	25,67	59,69

Legenda: SŠS – skupno število strel; SŠG – skupno število golov; SŠS/SŠG – realizacija.

V Tabeli 3 so prikazane razlike med povprečjem števila strel in doseženih zadetkov, ločenih glede na zmagovalce, poražence in ekipe, ki so igrale neodločeno. Razberemo lahko, da so po pričakovanjih največ zadetkov dosegli zmagovalci (31,07), sledijo jim ekipe, ki so igrale neodločeno (25,67), in nazadnje še poraženci (24,33). Tudi pri številu strel so na prvem mestu zmagovalci, ki so v povprečju imeli 47,53 strel na gol, z majhno razliko jim sledijo poraženci, ki so imeli 46,22 strela na gol. Najmanj strel na gol so imele ekipe, ki so igrale neodločeno, in sicer so v povprečju imele 43 strel na gol. Razmerju med številom strel in številom zadetkov pravimo realizacija in ta nam pove, kakšna je bila uspešnost na tekmah. Glede na prejšnje rezultate so tudi tu po pričakovanjih prvi zmagovalci z 65,36–odstotno uspešnostjo, sledijo jim ekipe, ki so igrale neodločeno (59,69 %). Najmanjšo uspešnost so dosegale ekipe poražencev, ki so dosegale le 52,63–odstotno uspešnost.

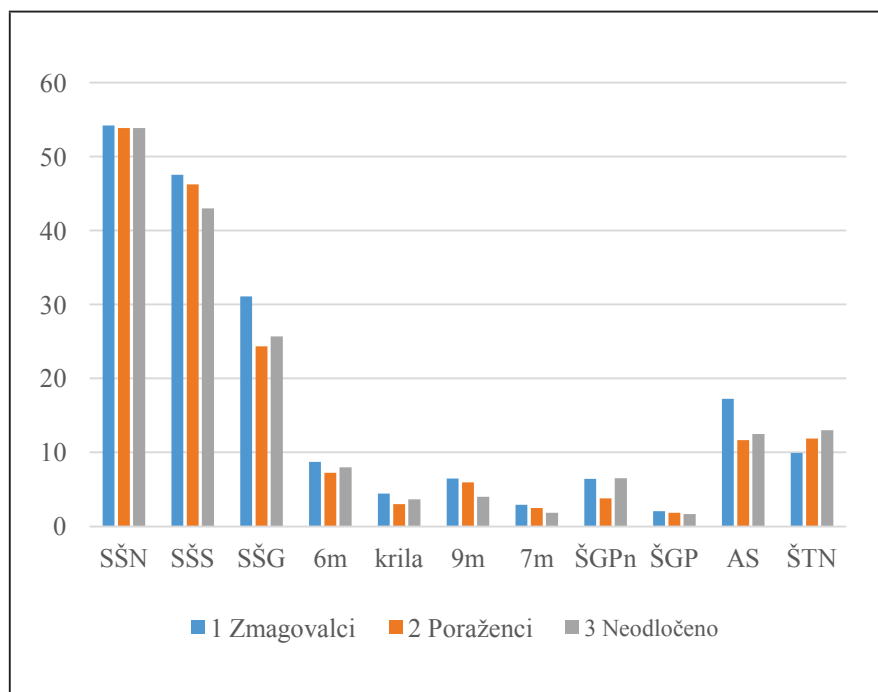
REZULTATI OSNOVNIH STATISTIČNIH ZNAČILNOSTI

Tabela 4. Tabela povprečij parametrov, vezanih na aktivnosti v napadu za zmagovalce, poražence in ekipe, ki so igrale neodločeno

	Zmagovalci	Poraženci	Neodločeno
Skupno št. napadov (SŠN)	54,2	53,84	53,83
Skupno št. strelav (SŠS)	47,53	46,22	43
Skupno št. golov (SŠG)	31,07	24,33	25,67
Št. golov s črte 6 m na sredini (6 m)	8,72	7,25	8
Št. golov s krilnih položajev (krila)	4,43	3,01	3,67
Št. golov s črte 9 m (9 m)	6,48	5,94	4
Št. golov s črte 7 m (7 m)	2,93	2,49	1,83
Št. golov iz protinapada (ŠGPn)	6,44	3,8	6,5
Št. golov iz prodora (ŠGP)	2,07	1,86	1,67
Št. asistenc (AS)	17,25	11,67	12,5
Št. tehničnih napak (ŠTN)	9,94	11,86	13

V Tabeli 4 imamo prikazana povprečja parametrov, vezanih na aktivnosti v napadu za vsako skupino posebej.

Po pričakovanjih se povprečja parametrov med seboj razlikujejo glede na končne izide odigranih tekem. Čeprav smo pričakovali, da bodo zmagovalci imeli največ parametrov najvišjih vrednosti, je

Slika 1. Grafični prikaz povprečja parametrov za aktivnosti v napadu za vse tri skupine.

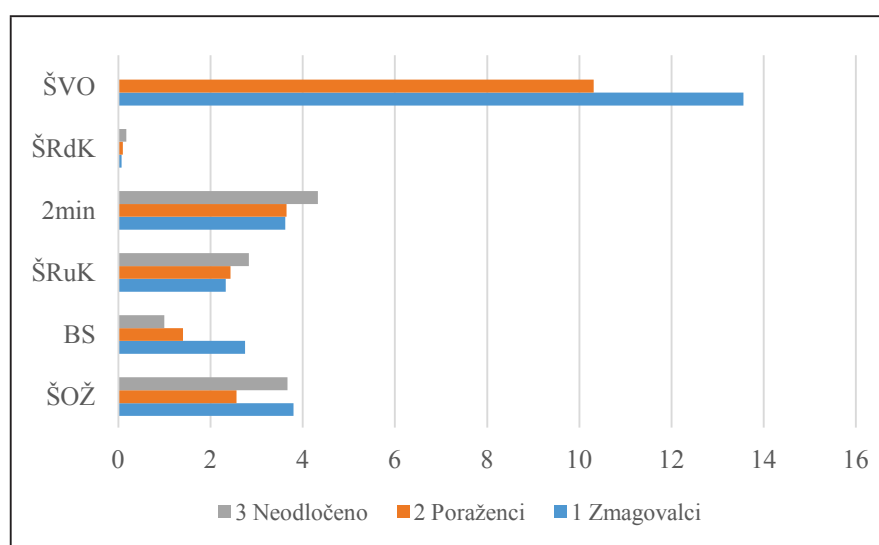
Slika 1 nam prikazuje grafično ponazoritev povprečja parametrov vezanih na aktivnosti v napadu za vsako skupino posebej.

nekoliko presenetljivo, da imajo prav pri vseh parametrih najvišje vrednosti, le pri številu golov iz protinapada je ta parameter najvišjih pri ekipah, ki so igrale neodločeno, in številu tehničnih napak. Torej so pri zmagovalcih najvišje vrednosti parametrov pri: skupno število napadov, skupno število strelav, skupno število golov, število golov s črte šestih metrov na sredini, število golov s krilnih položajev, število golov s črte devetih metrov, število golov s črte sedmih metrov, število golov iz prodora in število asistenc. Parameter števila tehničnih napak ima pri zmagovalcih najnižjo vrednost, kar je za zmagovalne ekipe značilno in tudi pričakovano. Parameter števila tehničnih napak je najvišji pri ekipah, ki so igrale neodločeno. To je na prvi pogled nekoliko presenetljivo, ampak glede na to, da so dosegali največje število golov iz protinapada, lahko zaključimo, da se v tem primeru kaže povezanost ene aktivnosti z drugo. Najmanjše vrednosti pri ekipah, ki so igrale neodločeno, imajo parametri skupno število napadov, skupno število strelav, število golov s črte devetih metrov, število golov s črte sedmih metrov, število golov iz prodora. Pri ekipah poražencev nobeden parameter, vezan na aktivnosti v napadu, ne dosega najvišjih vrednosti. Parametri z najnižjimi vrednostmi pa so pri: skupno število golov, število golov s črte šestih metrov, število golov s krilnih položajev, število golov iz protinapada in število asistenc.

Tabela 5. Tabela povprečij parametrov, povezanih z aktivnostmi v obrambi za zmagovalce, poražence in ekipe, ki so igrale neodločeno

	Zmagovalci	Poraženci	Neodločeno
Št. odvzetih žog (ŠOŽ)	3,8	2,56	3,67
Št. blokiranih strel (BS)	2,75	1,4	1
Št. rumenih kartonov (ŠRuK)	2,33	2,43	2,83
Število dvominutnih izključitev (2 min)	3,62	3,65	4,33
Št. rdečih kartonov (ŠRdK)	0,07	0,1	0,17
Št. vratarjevih obramb	13,56	10,31	12,33

V Tabeli 5 vidimo povprečja parametrov, vezanih na aktivnosti v obrambi za vsako skupino posebej.

Slika 2. Grafični prikaz povprečja parametrov, povezanih z aktivnostmi v obrambi za vse tri skupine.

Slika 2 prikazuje grafično ponazoritev povprečja parametrov vezanih na aktivnosti v obrambi za vsako skupino posebej.

Tudi pri parametrih, povezanih z aktivnostmi v obrambi, prihaja do razlik glede na končne izide tekem. Pri zmagovalnih ekipah dosegajo parametri število odvzetih žog, število blokiranih strel in število vratarjevih obramb najvišjo vrednost. Preostali trije parametri, ki so vezani na aktivnosti v obrambi, pa dosegajo najnižje vrednosti. To so število rumenih kartonov, število dvominutnih izključitev in število rdečih kartonov. Iz tega sledi ugotovitev, da so zmagovalne ekipe igrale najbolj učinkovito obrambo na prvenstvu. Iz tabele lahko razberemo, da imata pri poražencih najnižjo vrednost parametra število odvzetih žog in število vratarjevih obramb. Pri ekipah, ki so igrale neodločeno, pa je vrednost najnižja pri enem parametru, in sicer pri številu blokiranih strel. Najvišja vrednost parametrov pa je pri sodniških kaznih oziroma številu rumenih kartonov, številu dvominutnih izključitev in številu rdečih kartonov. Lahko bi rekli, da so te vrednosti pričakovane, saj v napetih in izenačenih tekmah prihaja do večje borbenosti in posledično grobosti.

Tabela 6. Osnovne statistične značilnosti dobljenih podatkov za zmagovalce na Svetovnem prvenstvu 2017 za moške

	Zmagovalci			Poraženci			Neodločeni		
	MIN	MAX	AS	MIN	MAX	AS	MIN	MAX	AS
SŠN	45	65	54,20	43	65	53,84	52	56	53,83
SŠG	21	43	31,07	14	34	24,33	22	28	25,67
SŠS	36	60	47,53	33	63	46,22	40	46	43,00
6 m	1	21	8,72	1	20	7,25	4	11	8,00
Krila	0	10	4,43	0	11	3,01	2	7	3,67
9 m	0	13	6,48	0	14	5,94	0	8	4,00
7 m	0	9	2,93	0	6	2,49	0	4	1,83
ŠGPn	0	15	6,44	0	10	3,80	2	13	6,50
ŠGP	0	7	2,07	0	9	1,86	0	4	1,67
AS	6	32	17,25	3	22	11,67	7	15	12,50
ŠTN	4	18	9,94	3	20	11,86	10	16	13,00
ŠOŽ	0	9	3,80	0	8	2,56	3	5	3,67
BS	0	10	2,75	0	9	1,40	0	4	1,00
ŠRuK	0	4	2,33	0	4	2,43	2	3	2,83
2 min	1	8	3,62	0	7	3,65	3	7	4,33
ŠRdK	81	0	1	0	1	,10	0	1	,17
ŠVO	81	6	24	3	43	10,31	9	16	12,33

Legenda: SŠN – skupno število napadov; SŠG – skupno število golov; SŠS – skupno število strelav; 6 m – število golov s črte šestih metrov na sredini; krila – število golov s krilnih položajev; 9 m – število golov s črte devetih metrov; 7 m – število golov s črte sedmih metrov; ŠGPn – število golov iz protinapada; ŠGP – število golov iz prodora; AS – število asistenc; ŠTN – število tehničnih napak; ŠOŽ – število odvzetih žog; BS – število blokiranih strelav; ŠRuK – število rumenih kartonov; 2 min – število dvominutnih izključitev; ŠRdK – število rdečih kartonov; ŠVO – število vratarjevih obramb.

V zgornjih Tabelah 4, 5 in 6 so rezultati statističnih izračunov pokazali, da pri posameznih parametrih obstajajo razlike glede na zmagovalce, poražence in ekipe, ki so igrale neodločeno. Sedaj moramo to še statistično dokazati, in sicer s pomočjo testne statistike. Uporabili smo test enosmerne analize variance ali ANOVA oz. Brown–Forsythov test, ki ugotavljata, če obstajajo razlike med dvema ali več skupinami. Ker morata za izvedbo ANOVE biti izpolnjeni predpostavki normalnost porazdelitve in homogenost varianc, smo le-te še prej preverili.

REZULTATI TESTNE STATISTIKE

Testno statistiko predstavljajo rezultati testov normalnosti porazdelitve, testa homogenosti varianc, testa enosmerne analize variance, Brown–Forsythov testa in LSD post hoc testa. Ugotavljali smo razlike med zmagovalci, poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno na SP 2017 za moške.

TEST NORMALNOSTI PORAZDELITVE

Tabela 7. Rezultati Shapiro–Wilkovega testa

Parameter	SIG. Shapiro–Wilkov test (Sig.)		
	Zmagovalci	Poraženci	Neodločeni
SŠN	,104	,124	,804
SŠG	,359	,061	,017
SŠS	,309	,058	,739
6 m	,003	,004	,232
Krila	,015	,000	,131
9 m	,017	,158	,798
7 m	,000	,001	,804
ŠGPn	,003	,018	,712
ŠGP	,000	,000	,212
AS	,323	,326	,158
ŠTN	,054	,222	,773
ŠOŽ	,000	,000	,091
BS	,000	,000	,010
ŠRuK	,000	,000	,000
2 min	,000	,008	,212
ŠRdK	,000	,000	,000
ŠVO	,017	,000	,264

Legenda: SŠN – skupno število napadov; SŠG – skupno število golov; SŠS – skupno število strelav; 6 m – število golov s črte šestih metrov na sredini; krila – število golov s krilnih položajev; 9 m – število golov s črte devetih metrov; 7 m – število golov s črte sedmih metrov; ŠGPn – število golov iz protinapada; ŠGP – število golov iz prodora; AS – število asistenc; ŠTN – število tehničnih napak; ŠOŽ – število odvzetih žog; BS – število blokiranih strelav; ŠRuK – število rumenih kartonov; 2 min – število dvominutnih izključitev; ŠRdK – število rdečih kartonov; ŠVO – število vratarjevih obramb.

V Tabeli 7 vidimo, da smo predpostavko o normalnosti porazdelitve preverili s Shapiro–Wilkovim testom. S 95–odstotno verjetnostjo lahko trdimo, da pri zmagovalcih podatki niso normalno porazdeljeni pri naslednjih parametrih: število golov s črte šestih metrov na sredini, število golov s krilnih položajev, število golov s črte devetih metrov, število golov s črte sedmih metrov, število golov iz protinapada, število golov iz prodora, število odvzetih žog, število blokiranih strelav, število rumenih kartonov, število dvominutnih izključitev, število rdečih kartonov in število vratarjevih obramb. Pri poražencih podatki niso normalno porazdeljeni pri parametrih: število golov s črte šestih metrov na sredini, število golov s krilnih položajev, število golov s črte sedmih metrov, število golov iz protinapada, število golov iz prodora, število odvzetih žog, število blokiranih strelav, število rumenih kartonov, število dvominutnih izključitev, število rdečih kartonov in število vratarjevih obramb. Pri ekipah, ki so igrale neodločeno pa so to parametri: Skupno število golov, število blokiranih strelav, število rumenih kartonov in število rdečih kartonov.

TEST HOMOGENOSTI VARIANC

Tabela 8. Rezultati Levenovega testa

	Levene Statistic Sig.
SŠN	,050
SŠG	,076
SŠS	,183
6 m	,569
Krila	,645
9 m	,140
7 m	,044
ŠGPn	,000
ŠGP	,511
AS	,028
ŠTN	,331
ŠOŽ	,000
BS	,032
ŠRuK	,066
2 min	,457
ŠRdK	,255
ŠVO	,633

Za izvedbo ANOVE mora biti dosežena predpostavka homogenost varianc, kar pomeni, da so variance populacij za vsako skupino enake oz. med njimi ne obstaja statistično pomembna razlika. Preverili smo jo z Levenovim testom in ugotovili, da varianca ni homogena pri petih parametrih. Ti parametri so: število golov s črte sedmih metrov; število golov iz protinapada; število asistenc; število odvzetih žog in število blokiranih strel. Teh pet parametrov ima vrednost testne statistike manjšo od 0,05, zato lahko s 95–odstotno verjetnostjo trdimo, da varianca ni homogena.

Legenda: SŠN – skupno število napadov; SŠG – skupno število golov; SŠS – skupno število strel; 6 m – število golov s črte šestih metrov na sredini; krila – število golov s krilnih položajev; 9 m – število golov s črte devetih metrov; 7 m – število golov s črte sedmih metrov; ŠGPn – število golov iz protinapada; ŠGP – število golov iz prodora; AS – število asistenc; ŠTN – število tehničnih napak; ŠOŽ – število odvzetih žog; BS – število blokiranih strel; ŠRuK – število rumenih kartonov; 2 min – število dvominutnih izključitev; ŠRdK – število rdečih kartonov; ŠVO – število vratarjevih obramb.

ENOSMERNANALIZA VARIANCE ALI ANOVA

Tabela 9. Rezultati testa ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
SŠN	Between Groups	5,390	2	2,695	,134	,874
SŠS	Between Groups	156,303	2	78,152	3,323	,038
ŠTN	Between Groups	175,707	2	87,854	6,619	,002

Legenda: SŠN – skupno število napadov; SŠS – skupno število strel; ŠTN – število tehničnih napak.

ANOVA ali analiza variance je statistični test, ki se uporablja za primerjavo povprečja treh ali več skupin med seboj. Analiza variance mora za izvedbo izpolnjevati dva pogoja, ki smo ju že prehodno preverili. To sta homogenost varianc, preverjena z Levenovim testom in normalna porazdelitev podatkov, ki smo jo preverili s Shapiro–Wilovim testom.

Rezultati kažejo, da v primeru parametra skupno število strel in število tehničnih napak obstajajo statistično značilne razlike v povprečju med skupinami zmagovalcev, poražencev in ekip, ki so igrale neodločeno.

Tabela 10. Rezultati Brown-Forsythovega testa

		Statistica	Sig.
SŠG	Brown-Forsythe	64,558	,000
6 m	Brown-Forsythe	3,790	,031
Krila	Brown-Forsythe	9,715	,001
9 m	Brown-Forsythe	2,085	,148
7 m	Brown-Forsythe	2,329	,116
ŠGPn	Brown-Forsythe	12,602	,001
ŠGP	Brown-Forsythe	,432	,653
AS	Brown-Forsythe	35,577	,000
ŠOŽ	Brown-Forsythe	11,424	,000
BS	Brown-Forsythe	13,373	,000
ŠRuK	Brown-Forsythe	1,372	,258
2 min	Brown-Forsythe	,578	,568
ŠRdK	Brown-Forsythe	,255	,780
ŠVO	Brown-Forsythe	15,907	,000

Legenda: SŠG – skupno število golov; 6 m – število golov s črte šestih metrov na sredini; krila – število golov s krilnih položajev; 9 m – število golov s črte devetih metrov; 7 m – število golov s črte sedmih metrov; ŠGPn – število golov iz protinapada; ŠGP – število golov iz prodora; AS – število asistenc; ŠOŽ – število odvzetih žog; BS – število blokiranih strel; ŠRuK – število rumenih kartonov; 2 min – število dvominutnih izključitev; ŠRdK – število rdečih kartonov; ŠVO – število vratarjevih obramb.

Post hoc testi se uporabljajo za ugotavljanje statistično pomembnih razlik med podskupinami. LSD test smo izvedli na spremenljivkah, pri katerih so bile dokazane razlike med zmagovalci, poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Ugotovili smo naslednje:

- Pri spremenljivki »SŠS« obstajajo statistično značilne razlike med zmagovalci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Ni statistično značilnih razlik med zmagovalci in poraženci ter med poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno.
- Pri spremenljivki »SŠG« obstajajo statistično značilne razlike med zmagovalci in poraženci ter med zmagovalci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Ni statistično značilnih razlik med poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno.

- Pri spremenljivki »6 m« obstajajo statistično značilne razlike med poraženci in zmagovalci. Ni statistično značilnih razlik med zmagovalci in ekipami, ki so igrale neodločeno ter med poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno.
- Pri spremenljivki »krila« obstajajo statistično značilne razlike med poraženci in zmagovalci. Ni statistično značilnih razlik med zmagovalci in ekipami, ki so igrale neodločeno ter med poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno.
- Pri spremenljivki »ŠGPn« obstajajo statistično značilne razlike med poraženci in zmagovalci ter med poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Ni statistično značilnih razlik med zmagovalci in ekipami, ki so igrale neodločeno.
- Pri spremenljivki »AS« obstajajo statistično značilne razlike med zmagovalci in poraženci ter med zmagovalci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Ni statistično značilnih razlik med poraženci in ekipami, ki so igralne neodločeno.

V Tabeli 10 so prikazani rezultati parametrov, ki ne izpolnjujejo predpostavk normalnosti porazdelitve in homogenosti varianc, zato smo za izračun uporabili Brown-Forsythov test, s katerim prav tako ugotavljamo razlike med skupinami.

Iz rezultatov lahko razberemo, da so se na prvenstvu pojavile razlike med zmagovalci, poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno, v naslednjih parametrih: skupno število golov, število golov s črte šestih metrov na sredini, število golov s krilnih položajev, število golov iz protinapada, število asistenc, število odvzetih žog, število blokiranih strel in število vratarjevih obramb.

- Pri spremenljivki »ŠTN« obstajajo statistično značilne razlike med zmagovalci in poraženci ter med zmagovalci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Ni statistično značilnih razlik med poraženci in ekipami, ki so igralne neodločeno.
- Pri spremenljivki »ŠOŽ« obstajajo statistično značilne razlike med poraženci in zmagovalci. Ni statistično značilnih razlik med zmagovalci in ekipami, ki so igrale neodločeno ter med poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno.
- Pri spremenljivki »BS« obstajajo statistično značilne razlike med zmagovalci in poraženci ter med zmagovalci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Ni statistično značilnih razlik med poraženci in ekipami, ki so igralne neodločeno.
- Pri spremenljivki »ŠVO« obstajajo statistično značilne razlike med poraženci in zmagovalci. Ni statistično značilnih razlik med zmagovalci in ekipami, ki so igrale neodločeno ter med poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno.

Tabela 11. Rezultati LSD post hoc testa

			Mean Difference	Std. Error	Sig.
SŠS	N	P	-3,222	2,052	,118
		Z	-4,531*	2,052	,029
	P	Z	-1,309	,762	,088
SŠG	N	P	1,333	1,884	,480
		Z	-5,407*	1,884	,005
	P	Z	-6,741*	,700	,000
6 m	N	P	,753	1,618	,642
		Z	-,716	1,618	,659
	P	Z	-1,469*	,601	,016
Krila	N	P	,654	,862	,449
		Z	-,765	,862	,376
	P	Z	-1,420*	,320	,000
ŠGPn	N	P	2,698*	1,218	,028
		Z	,056	1,218	,964
	P	Z	-2,642*	,453	,000
AS	N	P	,833	2,136	,697
		Z	-4,747*	2,136	,028
	P	Z	-5,580*	,793	,000
ŠTN	N	P	1,136	1,541	,462
		Z	3,062*	1,541	,049
	P	Z	1,926*	,572	,001
ŠOŽ	N	P	1,111	,916	,227
		Z	-,136	,916	,882
	P	Z	-1,247*	,340	,000
BS	N	P	-,395	,803	,623
		Z	-1,753*	,803	,030
	P	Z	-1,358*	,298	,000
ŠVO	N	P	2,025	1,741	,246
		Z	-1,222	1,741	,484
	P	Z	-3,247*	,646	,000

Legenda: SŠG – skupno število golov; SŠS – skupno število strel; 6 m – število golov s črte šestih metrov na sredini; krila – število golov s krilnih položajev; ŠGPn – število golov iz protinapada; AS – število asistenc; ŠTN – število tehničnih napak; ŠOŽ – število odvzetih žog; BS – število blokiranih strel; ŠVO – število vratarjevih obramb; N – Neodločeno; P – Porazenec; Z – Zmagovalec.

4 SKLEP

Za prikaz dogajanj med rokometno tekmo uporabljamo statistične podatke o pojavljanju različnih igralnih parametrov. Na osnovi teh podatkov lahko trenerji dobijo vpogled v kakovost igre celotne ekipe in posameznega igralca. Odstopanja od povprečij trenerjem pomagajo pri določitvi prednosti in slabosti lastnih igralcev in nasprotnikov. Analize igralnih parametrov in statistični podatki z velikih tekmovanj služijo kot nekakšen model rokometne igre in so pomembni za primerjave med ekipami in medsebojno primerjavo enakih tekmovanj (Šibila, 2009).

Pri kar desetih parametrih smo ugotovili, da obstajajo statistično značilne razlike med zmagovalci, poraženci in ekipami, ki so igrale neodločeno na SP 2017 za moške:

- skupno število strel (SŠS),
- skupno število golov (SŠG),
- število golov s črte šestih metrov na sredini (6 m),
- število golov s krilnih položajev (krila),
- število golov iz protinapada (ŠGPn),
- število asistenc,
- število tehničnih napak,
- število odvzetih žog,
- število blokiranih strel (BS) in
- število vratarjevih obramb.

Pri parametru skupnega števila golov obstajajo statistično značilne razlike med zmagovalci in poraženci ter med zmagovalci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Prav tako obstajajo te razlike tudi pri parametrih števila asistenc, števila tehničnih napak in števila blokiranih strel. Pričakovano so zmagovalci dosegali največ zadetkov – v povprečju več kot šest zadetkov od poražencev na tekmo in več kot pet zadetkov od ekip, ki so igrale neodločeno na tekmo. Zmagovalci so dosegli statistično več asistenc kot poraženci in ekipe, ki so igrale neodločeno, ob tem pa so tudi statistično izgubljali manj žog kot poraženci in ekipe, ki so igrale neodločeno. Nobena izmed

skupin ni dosegala velikega števila blokiranih strel na tekmo, vendar so zmagovalci statistično blokirali več strel kot poraženci in ekipe, ki so igrale neodločeno.

Pri štirih parametrih obstajajo statistično značilne razlike med zmagovalci in poraženci. To sta parametra, vezana na aktivnosti v napadu, parameter števila doseženih zadetkov iz črte šestih metrov na sredini in parameter števila golov s krilnih položajev, kjer so zmagovalci v povprečju dosegali več zadetkov kot poraženci. Naslednja dva parametra spadata pod aktivnosti, vezane na obrambo. To je število odvzetih žog, kjer so zmagovalci odvzemali statistično več žog kot poraženci in število vratarjevih obramb. Vratarji zmagovalnih ekip so bili najuspešnejši in so v povprečju branili več kot tri žoge na tekmo več od poražencev.

Pri parametru skupnega števila strel obstajajo statistično značilne razlike med zmagovalci in ekipami, ki so igrale neodločeno. Zmagovalci so v povprečju več streljali na gol kot ekipe neodločenih. To kaže predvsem na to, da so bile neodločene tekme bolj izenačene v končnicah, kar pa v večini primerov prinaša počasnejše napade, kjer prihaja do izdelanih zaključkov in zato napadalci uporabljajo manj neizdelanih strel na vrata.

Do statistično značilnih razlik je prišlo tudi pri parametru števila golov iz protinapada. Tu se pojavljajo razlike med zmagovalci in poraženci ter med ekipami, ki so igrale neodločeno, in poraženci. Neodločeni in zmagovalci so statistično dosegali več zadetkov iz protinapadov. Protinapad se začne z uspešno akcijo v obrambi oz. z izgubljen žogo napadalcev. Iz tega lahko sklepamo, da so zmagovalci in ekipe izenačenih igrali bolj učinkovito obrambo in so si s tem pripravili več priložnosti za zadetek iz protinapada.

Pri ostalih sedmih parametrih prav tako prihaja do razlik, vendar te ne dosegajo vrednosti, ki bi pomenile statistično značilno razliko.

VIRI

1. Bilge, M. (2012). *Game Alaysis of Olympic, World and European Championships in Men's Handball*. Pridobljeno 1. 3. 2018 iz <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3588687/>.
2. *Men's Handball World Championship France 2017*. (20.12.2017). Pridobljeno iz <http://www.ihf.info/en-us/ihfcompetitions/worldchampionships/mensworldchampionships/menshandballworldchampionshipfrance2017.aspx>
3. Mohorič, U. (2010). Proučevanje igre nasprotnih moštev. *Trener rokomet*, 17–(2), 31–35.
4. Pokrajac, B. (2009). *Handball Tendency Regarding Results Analysis European Championship 2008 and World Championship 2009*. Pridobljeno 26. 2. 2018 iz <http://www.eurohandball.com>.
5. Šavel, M. (2015). *Kvantitativna analiza finalne tekme moškega svetovnega prvenstva v rokometu 2015*. (Diplomsko delo). Univerza v Ljubljani: Fakulteta za šport, Ljubljana.
6. Šibila, M. (2009). Pregled in analiza razlik v nekaterih igralnih parametrih na EP v rokometu 2002, 2004, 2006 in 2008. *Trener rokomet*, 16–(1), 23–33.
7. Šibila, M., Bon, M., Mohorič, U. in Pori, P. (2011). Razlike v izbranih tipičnih igralnih parametrih na petih zaporednih Evropskih prvenstvih v rokometu od leta 2002 do leta 2010. *Trener rokomet*, 18–(2), 5–9.
8. Šibila, M., Mohorič, U. in Pori, P. (2014). Razlike v pogostosti pojavljanja nekaterih spremenljivk igralne učinkovitosti med zmagovalci in poraženci ter ekipami, ki so igrale neodločeno na moških evropskih prvenstvih med leti 2002 in 2012. *Trener rokomet*, 20–(1), 5–10.

Petra Prošt Šilc, Tomaž Čater¹, Marta Bon²

ZASTOPNIŠTVO V ROKOMETU – MANAGERJI ALI POSREDNIKI?

¹ Ekonomska fakulteta

² Fakulteta za šport

Izvleček

V rokometni praksi tako igralci, kot trenerji in vodstva klubov, uporabljajo izraz manager za osebo, ki v bistvu skoraj izključno zastopa igralca (in se z drugimi oblikami managementa ne ukvarja). Takšne osebe so navadno zgolj posredniki in ne managerji - kar je bistveno širši izraz in ima druge kompetence in naloge.

V slovenski rokometni praksi je tako uveljavljen način, da posameznik (pogosto samooklicani »manager«) spremlja igralce in igralke in jih, ko postanejo dovolj kakovostni, povabi, da bi jih zastopal, poljudno rečeno »jim obljubi, da jim bo VSE UREDIL«. Navadno jim obljuba boljše možnosti za razvoj in večja denarna nadomestila za igranje. Tako se zdi razumljivo, da športniki ponujeno "pomoč" pogosto sprejmejo, saj so športniki (in njihovi starši) pogosto mnenja, da za njih ni dobro poskrbljeno in da nimajo pravih možnosti za razvoj. Vedno je prisotnih veliko subjektivnih občutij. Zelo pogosto se to povezuje z občutkom igralcev (ali staršev), da za svojo kakovost niso ustrezno finančno nagrajeni. Dejstvo je, da je obravnavano področje zelo "mehko"; po eni strani gre predvsem za subjektivno vrednotenje in precenjevanje (na primer lastne igralске vrednosti in kakovosti). Po drugi strani tudi velja, da nekateri zastopniki res naredijo veliko za mlade igralce, jih usmerjajo, jim na nek način načrtujejo kariero. V nekaterih primerih pa gre za manipuliranje, za »nečedne posle«, celo za namerno zavajanje in obljubljanje »bajne pogodbe«, pogosto celo blatenje klubov in trenerjev (da ne naredijo dovolj za igralca, da ne prepoznajo potenciala). Je pa potrebno povedati, da imajo športniki v nekaterih primerih tudi prav in da se v nekaterih športnih okoljih res dogajajo nepravilnosti in so športniki podvrženi manipulacijam. Znane so tudi (nepreverjene) navedbe iz nekaterih kolektivnih športov, da so nekateri trenerji močno povezani s tako imenovanimi "preprodajalci mladih talentov" in da imajo le ti povezani izbrani igralci absolutno večje možnosti razvoja (več igrajo). Vse te navedbe bi bilo potrebno seveda preveriti, absolutno pa kar kličejo k ureditvi razmer. Ta prispevek je samo teoretični uvod v to.

UVOD

V Sloveniji v zadnjih letih športnemu managementu narašča pomen in zavedanje ter vrednost le tega. Pomen managementa narašča predvsem v športnih panogah, kjer naši tekmovalci dosegajo vrhunske rezultate (medalje z olimpijskih iger, svetovnih prvenstev ipd.), torej v panogah mednarodnega pomena, kar pomeni, da so ti za promoviranje najzanimivejši. V vrhunskem športu se lahko vprašamo, kako lahko tržimo športnike oziroma njihove športne dosežke v obliki oglaševalnega

prostora. V praksi pa se je poleg tega zgodil preskok in je mogoče znotraj reprezentance ali moštva tržiti tudi posamične športnike, ne le celotno moštvo.

Ker je stanje športnega managementa v slovenskem rokometnem prostoru zelo nedefinirano, je nastala raziskovalna naloga. V pogodbi mora biti jasno navedeno, kdo je odgovoren za plačilo zastopnika in na kakšen način. Zastopnik in igralec se dogovorita, ali bo igralec plačal pavšalni znesek

ob začetku veljavnosti pogodbe, ali pa plača letne obroke ob koncu vsakega pogodbenega leta. V osnovi naj bi zastopnik za ureditev pogodbe za posameznega igralca prejel okrog 10 % neto vrednosti pogodbe. Vendar pa so lahko ti odstotki v primerih, ko posamezen zastopnik v določenem klubu zastopa več igralcev ali pa z določenim klubom sodeluje dlje časa, tudi nekoliko nižji. Ob tem obstajajo tudi druge oblike zaslužkov, ki pa so zelo pogosto brez formalnih pogodbenih podlag ter za njih velja neformalno pravilo določenega zaslužka pri posredovanju informacij med posameznimi zastopniki. Tu gre predvsem za to, da določeni zastopniki kljub temu, da so si na nek način konkurenca, med seboj sodelujejo in si pomagajo. Tako se pogosto zgodi, da določen zastopnik posreduje informacije posameznega kluba za določen profil igralca drugemu zastopniku. Če slednji uspe na podlagi te informacije zagotoviti pogodbo igralcu, ki ga zastopa, običajno zastopniku, ki je posredoval informacijo, izplača določen odstotek vrednosti pogodbe, preko katere je študija prikazala prednosti, ki bi jih sistematična uvedba načel športnega managementa lahko prinesla v rokomet. Posledično je bil namen opozoriti igralce in igralke, na kaj morajo biti pozorni pri izbiri zastopnika in kako jim lahko le ta pomaga pri nadaljnji karieri (Prošt Šilc, 2016).

1 STANJE ŠPORTNEGA ZASTOPNIŠTVA PRI NAS

V Sloveniji je razvoj športnega zastopništva še v "povojih", na nek način v praksi velja prepričanje, da je prav na področju športnega zastopništva morda največ rezerv za ustrezen razvoj. Premalo je poznavanja teoretičnih osnov, primanjkuje pa tudi raziskav o njem. Zastopniki bi praviloma želeli zastopati predvsem športnike z vrhunskimi rezultati, torej tistimi, ki dosegajo rezultate na mednarodni ravni, saj prevladuje mnenje, da so ti za promoviranje zanimivejši. V Sloveniji delo športnih zastopnikov v veliki meri opravljajo ljudje, ki niso ustrezno izobraženi in usposobljeni. Za profesionalno delovanje pa je potrebno predvsem dobro poznavanje trženja, poznavanje športne dejavnosti in same panoge (Prošt Šilc, 2016).

Za uspešno zastopanje športnika je potrebno tudi sodelovanje z drugimi strokovnjaki, tudi s trenerji, saj se le tako lahko športniku zagotovi dobre razmere za delo oz. trening. Poleg tega se z dobrim delom in sodelovanjem lažje pridobi boljše finančne pogoje tako za športnika kot tudi za zastopnika. V slovenskem športnem prostoru se v številnih klubih v vlogi zastopnika pojavlja direktor kluba, sekretar, predstavnik zveze ali pa celo trener. Prav za slednjega se lahko vprašamo, ali lahko poleg trenerstva dobro opravlja tudi številne poslovne funkcije, v vlogi zastopnika. To je sicer mogoče, vendar le, če ima dovolj znanja in v to vložil dovolj truda. Kadar se pri eni osebi prepleta več različnih vlog, je največja napaka pomanjkanje strokovnosti v športu, v katerem deluje.

2 ZASTOPNIKI V ŠPORTU PRI NAS

Področje športnih zastopnikov je v Sloveniji dokaj neznan. Pred leti je bila na Fakulteti za šport opravljena raziskava o športnih zastopnikih pri nas. Po Kolariču (2000) so v raziskavo zajeli zastopnike v športu, ki zastopajo športnike tako v individualnih kot tudi v moštvenih športnih panogah. Vzorec zastopnikov v športu so predstavljale 3 individualne in 2 moštveni panogi: atletika, smučarski skoki, tenis, hokej na ledu in nogomet. Med raziskavo se je pokazalo, da ima večino slovenskih športnikov tuje športne zastopnike in da to delo opravljajo večinoma moški. Najpogostejši finančni viri športnikov, ki imajo zastopnike v individualnih panogah, so v obliki sponzorstva, športne štipendije, športnega dohodka ali premije. Prav tako tudi pri moštvenih športih finančni viri prevladujejo v obliki športne štipendije, športnega dohodka ali premije. Finančni viri so predvsem posledica vrhunskih športnih dosežkov. Zastopniki se preživljajo od sredstev, ki jih prejmejo posredno od športnika. Tako vrhunski športniki kot tudi njihovi zastopniki se v glavnem preživljajo s sponzorskimi sredstvi.

Pri športnikih je motivacija močan dejavnik pri uspehih in zato je pomembno, da jih nekdo stalno motivira. Ta motivator je lahko trener, njegova družina, lahko pa tudi njegov zastopnik. Če zastopnik pozitivno motivira svojega varovanca, s tem pomaga tudi sebi, saj je lažje zastopati

uspešnejšega tekmovalca kot nekoga, ki nima stalnega vrhunškega nivoja.

Med slovenskimi zastopniki lahko opazimo, da mnogi raje sodelujejo z manj sposobnimi od sebe, ker se tako ne počutijo ogrožene. Takšen način pa vsekakor ne vodi k ustvarjalnosti, še manj pa k uspehu.

Športni zastopniki največkrat prihajajo iz gospodarskih krogov. Delo zastopnikov v slovenskem športu najpogosteje opravljajo predsedniki oz. direktorji klubov, predsedniki upravnih odborov, trenerji ipd. Njihove naloge so predvsem vodenje športne organizacije, pridobivanje denarja, kupoprodaje igralcev, trenerjev itd. Največja slabost je vsekakor pomanjkanje strokovnosti v športu, v katerem delujejo.

Koligar (2009) meni, da se je za uspešnega zastopnika potrebno vseskozi učiti in izobraževati, za vrhunske rezultate pa je potrebno še kaj več. Uspešni zastopniki znajo pridobiti in prepričati, motivirajo in vodijo, uspejo biti vodje, ki jim bodo sodelavci z zadovoljstvom sledili.

3 PRIHODNOST ZASTOPNIKA V ŠPORTU PRI NAS V PRIMERJAVI S TUJINO

Šport je velik posel, zato se od športnikov pričakuje, da bodo zmagovali. Zmage pričakujejo tako navijači, kot tudi sponzorji, športniki sami in nenazadnje tudi športni zastopniki. Da bi športniki postali močnejši, hitrejši, bolj gibčni, morajo ogromno trenirati. Poleg treningov in tekem, pa sami ne zmorejo skrbeti še za svojo promocijo, finance, nekateri niti ne najdejo kluba oziroma trenerja, zato potrebujejo zastopnika.

Kot kažejo trendi, se bo šport in z njim športno zastopništvo razvijalo v pozitivni smeri. Akcije Olimpijskega komiteja med drugim pripomorejo tudi k temu, da se v Sloveniji vsako leto povečuje število rekreativnih športnikov. Vrhunski športniki začnejo s treningi že kot otroci, ponavadi na pobudo staršev in tudi število teh narašča. V športu

se obrača vse več denarja in še vedno nastajajo nove športne panoge.

Kaj bo zaznamovalo bližnjo prihodnost športa? To bodo predvsem tista podjetja, ki imajo v lasti mehanizme za distribucijo. Lastniki športnih klubov so velika medijska podjetja. Naslednji korak pa bo lastništvo lig ali ustanovitev novih, medijsko orientiranih super oz. mega lig. Ljudje se bodo, tako kot so se v preteklosti, še vedno ukvarjali s športom. Nekateri športi bodo napredovali in zasedli pomembno mesto v družbenem vidiku razvedrila. Napredovali bodo zato, ker so nekoč že bili popularni, tako zaradi svojega zgodovinskega razvoja, kot zaradi svoje gledalcu prijazne narave (Prošt Šilc, 2006).

Vse manj športov bo zaradi vse večjega pritiska medijev deležnih večje medijske pokritosti. Kot navaja Proš Šilc (2016) bodo veliki klubi imeli status organizacij, ki pospešujejo masivne količine ekonomskih aktivnosti. Pojavile pa se bodo dodatne lige, ki bodo osredotočene na nekaj športov. Ostale profesionalne lige in klubi, ki ne bodo – ali favorizirani ali ne bodo dovolj zanimivi s strani medijev, pa verjetno čaka neka druga usoda. Nekaterim se lahko zgodi, da bo njihova dejavnost nekako ugasnila, drugi se bodo pre-transformirali v povsem amaterske dejavnosti.

4 PRISOTNOST ZASTOPNIKA V ROKOMETU V SLOVENIJI IN TUJINI

Po besedah generalnega sekretarja Rokometne zveze Slovenije, Gorana Cvijića, v Sloveniji uradno ne obstaja »uradni« zastopnik v rokometu, licenciranje le-teh pa je urejeno samo v nogometu. V rokometu imajo to urejeno samo Danci, Francozi in Nemci, saj v evropski skupnosti rokomet še vedno velja za amaterski šport.

Čeprav je Mednarodna rokometna zveza (v nadaljevanju IHF) leta 2012 začela z izvajanjem predpisov za zastopnike igralcev, ki je bil sprejet na IHF kongresu v Maroku leta 2011, ti še niso v uporabi in po njih še ni licenciranih zastopnikov. Klub večkratnemu pisanju na IHF odgovora o tem,

če so pravila v uporabi in kdo jih uporablja, nismo prejeli (Pošt Šilc, 2016). Sklepati gre, da je področje še tako nedorečeno in neuskklajeno, da krovna organizacija (IHF) ne želi podajati informacij o tem. O neuskklajenosti in nedorečenosti področja govori tudi dejstvo, da tudi zastopniki, ki so med najdejavnejšimi in med prepoznavnejšimi na področju posredništva pri igralcih, o projektu licenc za zastopnike sploh niso seznanjeni. Opravljen je bil (Prošt Šilc, 2016) tudi razgovor z zastopnikom, ki je sicer šele pred kratkim vstopil v ta posel. Tudi njemu so bile stvari, o katerih smo ga spraševali (pravnoformalna ureditev posla, ki ga opravlja), povsem nepoznane.

V Nemčiji, Franciji, Skandinaviji in na Balkanu je kar nekaj agencij, ki se ukvarjajo z zastopništvom v rokometu. V skoraj vseh agencijah so direktorji ali pa managerji, bivši rokometišči oz. rokometiščice. Med najbolj znane rokometne agencije vsekakor sodi agencija Festivus, katere direktor je nekdanji odlični francoski rokometišč Andrej Golic. Ta agencija zastopa kar precej slovenskih rokometiščev. Andrej Golic je dejal, da francoska rokometna zveza izvaja izpite za pridobitev licence za zastopanje igralcev, ki ga je opravil tudi sam. Francoska rokometna zveza ima na svoji spletni strani objavljen seznam zastopnikov, ki imajo pridobljeno *icencol* in njihove kontaktne podatke.

Med večje agencije spada tudi ruska agencija Expert Sport Management, ki v večini zastopa svetovno znane rokometiščice. V Skandinaviji sta zelo prisotni švedska agencija Wagnsson Sports & Entertainment in danska agencija Best Way Management, kjer deluje tudi znana danska rokometiščica Kristina Bille.

V agenciji AllConti, s sedežem v Ljubljani in pisarno v Beogradu, delujejo nekateri slovenski nekdanji igralci. V agenciji zastopajo predvsem igralce in igralke iz Hrvaške, Srbije, Rusije, Makedonije in baltskih držav. Njihova agencija ima pridobljeno FIFA (Mednarodna nogometna federacija) licenco in tudi v rokometu se poskušajo ravnati po teh pravilih, kar pa je precej težje. Največji problem eden od zastopnikov vidi v tem, da ni določenih

pravil in je zato konkretno sodelovanje z igralcem oz. igralco zelo težko vzpostaviti in podpisati pogodbo o zastopanju, saj je tržišče prepleteno in se vsi borijo za zaslužek. Veliko zastopnikov dela po principu vez in poznanstev s tem, da delijo zaslužek s trenerjem, direktorjem ali katero drugo osebo iz kluba. Seveda lahko sklepamo, da zastopniki trenerjem, ki ne sodelujejo z njimi, »otežujejo opravljanje poklica« preko »svojih igralcev« (da ne bi to imenovali drugače). Včasih se zgodi, da igralec niti ne ve, da mu agent išče klub. Praviloma svoje usluge zaračunavajo samo klubu in (skoraj) nikoli igralcu. Tudi ta finančni del se zdi popolnoma neurejen in nedorečen.

4.1 OPREDELITEV PREDPISOV MEDNARODNE ROKOMETNE ZVEZE

Ti predpisi urejajo delo zastopnikov, ki predstavijo igralca klubu z namenom sklenitve nove pogodbe ali obnove stare pogodbe.

LICENCA je uradno potrdilo, izdano s strani Mednarodne rokometne zveze, ki zastopnikom omogoča, da lahko zastopajo igralca.

ZASTOPNIK IGRALCA je oseba, ki proti plačilu predstavlja igralce klubu z namenom skleniti novo pogodbo ali obnoviti staro, skladno z določili iz teh predpisov.

V bistvu naj bi šlo za pogodbeni odnos:

1. Dejavnost igralčevega zastopnika lahko izvajajo samo osebe, ki imajo licenco s strani IHF-ja za opravljanje te dejavnosti.
2. Samo igralčev zastopnik je upravičen zastopati in uveljavljati interese igralcev in/ali klubov v povezavi z drugimi akterji in/ali klubi.
3. Obe strani, igralci in klubi imajo pravico izbrati zastopnika, ki se bo pogajal o sklenitvi nove ali obnovitvi stare pogodbe in bo zato plačan.

Predpogoji za pridobitev licence in izdaja licence

Licenco zastopniku izda IHF, ki si pridržuje pravico, da omeji število izdanih licenc za zastopnike, ki prihajajo iz ene nacionalne zveze. Merila, ki jih je potrebno upoštevati pri izdaji licenc, so število registriranih klubov in število igralcev v nacionalni zvezi.

1. Vlagatelj mora predložiti pisni zahtevek za pridobitev licence IHF-ju.
2. Vlagatelj mora biti nekaznovana fizična oseba.
3. Nekaznovanost pomeni, da oseba nima kazenske sankcije za poslovno ali nasilno kaznivo dejanje.
4. Kandidat ne sme imeti kakršnega koli položaja v kontinentalni konfederaciji, nacionalni zvezi, ligi, klubu ali organizaciji.
5. Vlagatelj mora IHF-ju predložiti vse ustrezne dokumente z zahtevo po presoji ali vloga izpolnjuje vse pogoje.
6. Če so pogoji izpolnjeni, IHF nadaljuje s postopkom izdajanja licence. Če niso izpolnjeni, se vloga za pridobitev licence zavrne. Vlagatelj lahko ponovno vloži vlogo, ko je sposoben izpolniti pogoje.
7. Pri IHF-ju podajo oceno enkrat letno v decembru.
8. Ocene se določijo na podlagi "multiple-choice" testa. Šteje se, da test opravijo vlagatelji, ki dosežejo določeno oceno, določeno s strani IHF-ja.

Če so izpolnjeni vsi pogoji za izdajo licence, vključno s podpisom kodeksa poklicne etike, sklenjenim zavarovanjem poklicne odgovornosti in bančno garancijo, IHF izda licenco, ki je strogo osebna in neprenosljiva. Licenca omogoča zastopniku, da opravlja svoje delo v organiziranem rokometu na svetovni ravni ob upoštevanju zakonov, ki veljajo na ozemlju nacionalne zveze.

Veljavnost in prenehanje licence

Licenca preneha veljati pet let po datumu izdaje. Zastopnik pošlje pisno vlogo na sedež IHF za ponovno "oceno" šest mesecev pred potekom

licence. Če zastopnik opravi teste, bo njegova licenca v veljavi do naslednjih ocenjevanj. V kolikor pa testov ne opravi, se njegova licenca samodejno prekine, dokler le-teh ne opravi.

Licenca preneha veljati, ko zastopnik ne izpolnjuje več ustreznih pogojev. Zastopnik je lahko sankcioniran z opominom, z denarno kaznijo, z začasnim ali stalnim odvzemom licence ali s prepovedjo sodelovanja v vseh dejavnostih, povezanih z rokometom. V kolikor je neizpolnjene pogoje mogoče odpraviti, poda IHF razumen rok, v katerem se to odpravi (IHF, 2011).

Pogodba o zastopanju in plačilo

Zastopnik lahko zastopa igralca ali klub le, če imajo sklenjeno pisno pogodbo o zastopanju, ki jo oblikuje IHF. Takšna pogodba mora vsebovati vsaj naslednje podatke:

- imena strank,
- trajanje pogodbe o zastopanju,
- način plačila zastopnika,
- drugi pogoji,
- podpisi strank.

Pogodba o zastopanju velja za obdobje največ dveh let. Ta se lahko podaljša za nadaljnje obdobje največ dveh let z novim pisnim dogovorom.

V pogodbi mora biti jasno navedeno, kdo je odgovoren za plačilo zastopnika in na kakšen način. Zastopnik in igralec se dogovorita, ali bo igralec plačal pavšalni znesek ob začetku veljavnosti pogodbe, ali pa plača letne obroke ob koncu vsakega pogodbenega leta. V osnovi naj bi zastopnik za ureditev pogodbe za posameznega igralca prejel okrog 10 % neto vrednosti pogodbe. Vendar pa so lahko ti odstotki v primerih, ko posamezen zastopnik v določenem klubu zastopa več igralcev ali pa z določenim klubom sodeluje dlje časa, tudi nekoliko nižji. Ob tem obstajajo tudi druge oblike zaslužkov, ki pa so zelo pogosto brez formalnih pogodbenih podlag ter za njih velja neformalno pravilo določenega zaslužka pri posredovanju informacij med posameznimi zastopniki. Tu gre predvsem za to, da določeni zastopniki kljub temu, da so si na nek način konkurenca, med

seboj sodelujejo in si pomagajo. Tako se pogosto zgodi, da določen zastopnik posreduje informacije posameznega kluba za določen profil igralca drugemu zastopniku. Če slednji uspe na podlagi te informacije zagotoviti pogodbo igralcu, ki ga zastopa, običajno zastopniku, ki je posredoval informacijo, izplača določen odstotek vrednosti pogodbe.

Pogodba o zastopanju se izda v štirih izvodih, ki jih podpišeta obe stranki. En izvod prejme igralec, enega zastopnik, enega se pošlje na nacionalno zvezo, enega pa na IHF v roku 30 dni od podpisa.

Tako je opredeljeno v predpisih Mednarodne rokometne zveze, v praksi pa je, kot rečeno, veliko nedorečenosti na vseh ravneh.

ZAKLJUČEK

Ker je stanje športnega managementa v slovenskem rokometnem prostoru zelo nedefinirano, predstavljamo nekatere prednosti, ki bi jih sistematična uvedba načel športnega managementa lahko prinesla v rokomet. Posledično je namen opozoriti igralce in igralko, na kaj morajo biti pozorni pri izbiri zastopnika in kako jim lahko le ta pomaga pri nadaljnji karieri. Istočasno gre za informiranje trenerjev, ki morajo omenjeno tematiko tudi poznati – iz različnih vidikov; iz vidika kluba in vidika igralca. In nenazadnje; čeprav bi bila želja, da se »rokometiši« na nek način pogovarjamo sami, trenerji z igralci, klubi s trenerji, klubi z igralkami, so se časi več kot očitno spremenili. Tudi veliko trenerjev najema zastopnike, ki so očitno postali sestavni del športa in rokometu. Prav je, da v teh odnosih veljajo pravila profesionalnega odnosa, spoštovanja, preglednosti in nenazadnje, etike ter morale.

LITERATURA IN VIRI

1. Prošt Šilc P. (2016): *Vloga managerja v športu s poudarkom na roketu*. Magistrska naloga. Ekonomska fakulteta, Univerza v Ljubljani.
2. Adizes, I. (1996). *Obvladovanje sprememb: moč vzajemnega zaupanja in spoštovanja v osebnem in družinskem življenju, poslovanju in družbi*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
3. Armstrong, M. (1994). *How to be an even better manager* (4th ed.). London: Kogan Page.
4. Bartoluci, M. (2003). *Ekonomika i menedžment sporta*. Zagreb: Kineziološki fakultet.
5. Bednarik, J. (1998). *Nekateri vidiki financiranja in organiziranosti športa v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
6. Bilalović, B. (2006). *Vloga managerja v športu in njegova prihodnost na svetovnih trgih* (diplomsko delo). Maribor: Ekonomska – poslovna fakulteta.
7. Chelladurai, P. (2001). *Managing organizations for sport and physical activity*. Scottsdale: Holcomb Hathaway Publ.
8. DeSensi, J. T. in Rosenberg, D. (2003). *Ethics and morality in sport management*. Morgantown: West Virginia University.
9. European Commission, (2009). *Study on sport agents in the European union*. Najdeno 22. septembra 2015 na spletnem naslovu <http://ec.europa.eu/sport/library/studies/study-sports-agents-in-eu.pdf>
10. Fatur, E. (2004). *Vloga managerjev v športu in prihodnost managementa v športu na svetovnem trgu* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
11. Ferjan, B. (1998). *Neverbalna komunikacija* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
12. Graham, S., Neirotti, L. D. in Goldblatt, J. J. (2001). *Guide to sports marketing*. New York: McGraw-Hill.
13. Gutalj, G. (2009). *Vloga in pomen managementa za razvoj slovenskega nogometa* (diplomsko delo). Maribor: Pedagoška fakulteta.
14. Horch, H. in Schütte, N. (2003). Competencies of sport managers in German sport clubs and sport federations. *Managing Leisure*, 8(2), 70.
15. International Handball Federation (2011). *Regulations for Players' Agents*. Najdeno 15. januarja 2016 na spletnem naslovu http://www.ihf.info/files/Uploads/NewsAttachments/0_PlayerAgentRegulations_GB.pdf
16. Jurak, G. (2006). *Značilnosti vodenja prostovoljcev v športnih organizacijah v Sloveniji* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
17. Keenan, K. (1996). *Kako načrtujemo*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
18. Kolarič, B. (2000). *Športni management – stališča in ocene športnikov in športnih managerjev ter njihov medsebojni odnos v nekaterih športnih panogah v Republiki Sloveniji* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za šport.
19. Koligar, M. (2009). *Vloga managerja v vrhunskem športu Slovenije* (diplomsko delo). Maribor: Fakulteta za organizacijske vede.
20. Kovač, M. (1995). *Šport v republiki Sloveniji – dileme in perspektive*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
21. Kraševac, N. (2010). *Primerjava managerja in zastopnika v športu* (magistrsko delo). Koper: Fakulteta za management.
22. Lipičnik, B. (1998). *Človeški viri in ravnanje z njimi*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
23. Majcen, U. (1999). *Stanje športnega managementa v Sloveniji* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
24. Makovec Brenčič, M. (2008). *Šport: trženje športa, podjetništvo v športu, športna infrastruktura, kadri v športu, šport v lokalni skupnosti, zavarovanje v športu*. Ljubljana: Sokolska zveza Slovenije.
25. Mašala, A., Radio, I. in Talović, M. (2013). The effect of sports managers education on bussiness success in basketball, volleyball and handball. *Homo Sporticus*, 15(2), 19-24.
26. Mintzberg, H. (1989). *Mintzberg on management – Inside our strange world of organizations*. New York: The Free Press.
27. Možina, S. (1994). *Osnove vodenja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
28. Možina, S., Kavčič, B., Tavčar, M., Pučko, D., Ivanko, Š., Lipičnik, B., Gričar, J., Repovž, L., Vizjak, A., Vahčič, A., Rus, V. in Bohinc, R. (1994). *Management*. Radovljica: Didakta.
29. Nosan, M. (1999). *Kako postati vrhunski manager*. Manager. Ljubljana.
30. Petrovič, K. (1991). *Komunikacija v športu*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
31. Retar, I. (1992). *Športni marketing ali kako tržiti šport*. Koper: Polo.
32. Retar, I. in Plevnik, M. (2012). *Kaj delodajalci v športu pričakujejo od izobraževalcev?* Radovljica: Didakta.
33. Retar, I., Plevnik, M., & Kolar, E. (2013). Key competences of Slovenian sport managers. *Annales Kinesiologiae*, 4(2), 81–94.
34. Retar, I. (2015). *Kompetence športnega menedžerja*. Koper: Univerzitetna založba Annales.
35. Rozman, R., Kovač, J. in Koletnik, F. (1993). *Management*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.

36. Senič, D. (2005). Športni menedžment in menedžer v Sloveniji (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
37. Seiwert, L. in Graichen, W.U. (1992). *1x1 obvladovanja časa*. Maribor: Doba.
38. Shropshire, K. L. in Davis, T. (2008). *The business of sports agents*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
39. Staudohar, P. (2006). So you want to be a sport agent. *Labor Law Journal*, 57(4), 246-256.
40. Stein, M. (2002). *How to succeed as a sport agent*. London: Trafalgar Square Publishing.
41. Stein, M. (2008). *How to be a sports agent*. London: Trafalgar Square Publishing.
42. Šugman, R. (1992). *Organiziranost športa doma in v svetu*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
43. Šugman, R., Bednarik, J., Doupona-Topič, M., Jurak, G., Kolarič, B., Kolenc, M., Rauter, M. in Tušak, M. (2006). Športni menedžment. Ljubljana: Fakulteta za šport.
44. Tavčar, M. (2000). *Vrednote kot temelj delovanja managerjev* (prispevek na konferenci). Brdo pri Kranju.
45. Vačun, J. (2009). *Vsebina dela športnega managerja v 1. Slovenski nogometni ligi* (diplomsko delo). Maribor: Fakulteta za organizacijske vede.
46. Westerbeek, H. in Smith, A. (2003). *Sport business in the global marketplace*. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan.
47. Zakon o športu. *Uradni list RS* št. 22/1998.
48. Bartoluci, M. (2003). *Ekonomika i menedžment sporta*. Zagreb: Kineziološki fakultet.
49. Bednarik, J. (1998). *Nekateri vidiki financiranja in organiziranosti športa v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
50. Bilalović, B. (2006). *Vloga managerja v športu in njegova prihodnost na svetovnih trgih* (diplomsko delo). Maribor: Ekonomsko – poslovna fakulteta.
51. Chelladurai, P. (2001). *Managing organizations for sport and physical activity*. Scottsdale: Holcomb Hathaway Publ.
52. Čuček, M. (2004). *Management športnih klubov* (diplomsko delo). Maribor: Ekonomsko – poslovna fakulteta.
53. DeSensi, J. T. in Rosenberg, D. (2003). *Ethics and morality in sport management*. Morgantown: West Virginia University.
54. European Commission, (2009). *Study on sport agents in the European union*. Najdeno 22. septembra 2015 na spletnem naslovu <http://ec.europa.eu/sport/library/studies/study-sports-agents-in-eu.pdf>
55. Fatur, E. (2004). *Vloga managerjev v športu in prihodnost managementa v športu na svetovnem trgu* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
56. Graham, S., Neirotti, L. D. in Goldblatt, J.J. (2001). *Guide to sports marketing*. New York: McGraw-Hill.
57. Horch, H. in Schütte, N. (2003). Competencies of sport managers in German sport clubs and sport federations. *Managing Leisure*, 8(2), 70.
58. International Handball Federation (2011). *Regulations for Players' Agents*. Najdeno 15. januarja 2016 na spletnem naslovu http://www.ihf.info/files/Uploads/NewsAttachments/0_PlayerAgentRegulations_GB.pdf
59. Kolarič, B. (2000). Športni management – stališča in ocene športnikov in športnih managerjev ter njihov medsebojni odnos v nekaterih športnih panogah v Republiki Sloveniji (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za šport.
60. Koligar, M. (2009). *Vloga managerja v vrhunskem športu Slovenije* (diplomsko delo). Maribor: Fakulteta za organizacijske vede.
61. Kraševac, N. (2010). *Primerjava managerja in zastopnika v športu* (magistrsko delo). Koper: Fakulteta za management.
62. Makovec Brenčič, M. (2008). Šport: trženje športa, podjetništvo v športu, športna infrastruktura, kadri v športu, šport v lokalni skupnosti, zavarovanje v športu. Ljubljana: Sokolska zveza Slovenije.
63. Mašala, A., Radio, I. in Talović, M. (2013). The effect of sports managers education on bussiness success in basketball, volleyball and handball. *Homo Sporticus*, 15(2), 19-24.
64. Retar, I. (2015). *Kompetence športnega menedžerja*. Koper: Univerzitetna založba Annales.
65. Senič, D. (2005). Športni menedžment in menedžer v Sloveniji (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
66. Shropshire, K. L. in Davis, T. (2008). *The business of sports agents*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
67. Staudohar, P. (2006). So you want to be a sport agent. *Labor Law Journal*, 57(4), 246-256.
68. Stein, M. (2008). *How to be a sports agent*. London: Trafalgar Square Publishing.
69. Šugman, R., Bednarik, J., Doupona-Topič, M., Jurak, G., Kolarič, B., Kolenc, M., Rauter, M. in Tušak, M. (2006). Športni menedžment. Ljubljana: Fakulteta za šport.
70. Tavčar, M. (2000). *Vrednote kot temelj delovanja managerjev* (prispevek na konferenci). Brdo pri Kranju.
71. Vačun, J. (2009). *Vsebina dela športnega managerja v 1. Slovenski nogometni ligi* (diplomsko delo). Maribor: Fakulteta za organizacijske vede.
72. Westerbeek, H. in Smith, A. (2003). *Sport business in the global marketplace*. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan.

